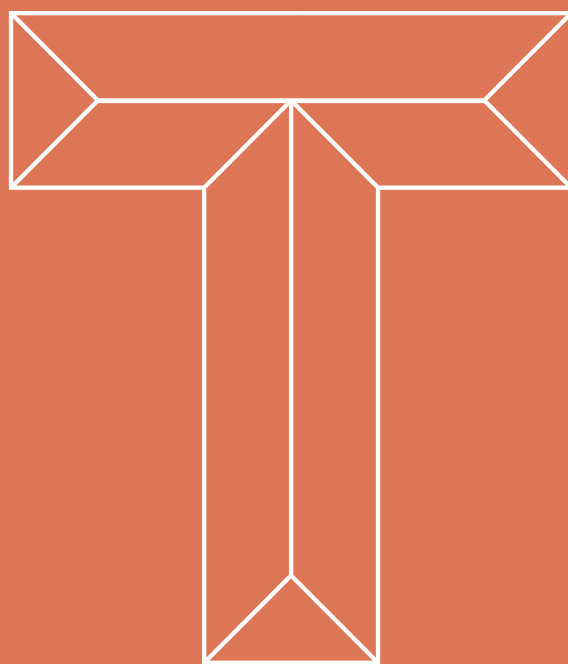

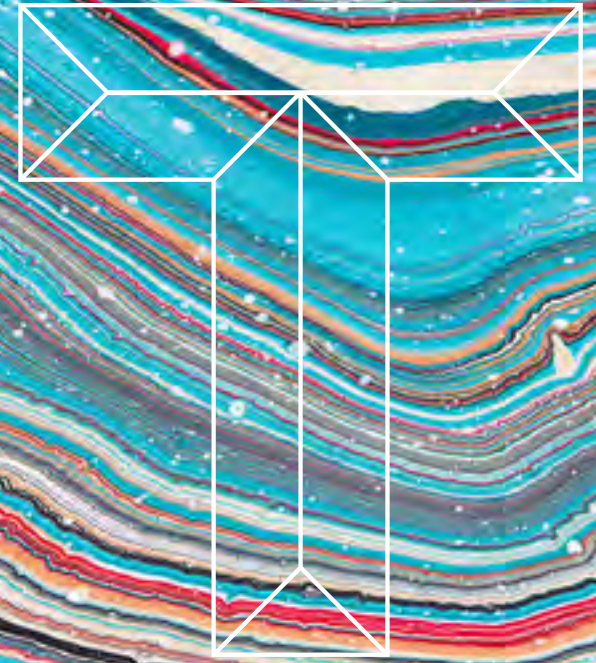
TEYLLERS

JAARVERSLAG 2016

MUSEUM·VAN·DE·VERWONDERING

TEYLERS

J A A R V E R S L A G 2 0 1 6

MUSEUM VAN DE VERWONDERING

Teylers Museum is vernoemd naar Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778), een rijke Haarlemse zijdefabrikant en bankier. Als man van zijn tijd hing hij de idealen van de Verlichting aan. Hij had grote belangstelling voor kunst en wetenschap, omdat zij de samenleving verrijken. In zijn testament bepaalde hij dat zijn vermogen moest worden ondergebracht in een stichting die zijn idealen zou voortzetten.

De Ovale Zaal van Teylers Museum opende in 1784 haar deuren voor het publiek als kennisinstituut voor eigentijdse kunst en wetenschap. Uitzonderlijk was dat Teylers Museum gesticht werd door en voor burgers zonder bemoeienis van Kerk of Staat in een stad zonder universiteit.

Experimenten met instrumenten en onderzoek naar fossielen en gesteenten, speciaal aangekocht voor dit doel, waren de basis voor het opdoen van nieuwe kennis. Door het geven van demonstraties en lezingen werd de opgedane kennis verspreid in binnen- en buitenland. De eigentijdse kunst werd gestimuleerd met het aankopen van tekeningen en schilderijen van levende kunstenaars en werk van de beroemdste oude meesters.

In de loop van de 19de en 20ste eeuw werden nieuwe ruimten aan de Ovale Zaal toegevoegd voor alle activiteiten en om de groeiende collecties te bergen. Tegelijk werden de bestaande zalen met hun inrichting niet veranderd. Voor hedendaagse bezoekers is het alsof zij terug in de tijd stappen.

Collecties en gebouw vormen samen een unieke erfenis uit de Verlichting. Met deze erfenis kunnen we vragen van nu duiden en vanuit het heden terugkijken naar het verleden. Kunst en kennis zijn hier aan elkaar gesmeed: Teylers Museum is Michelangelo én Einstein.

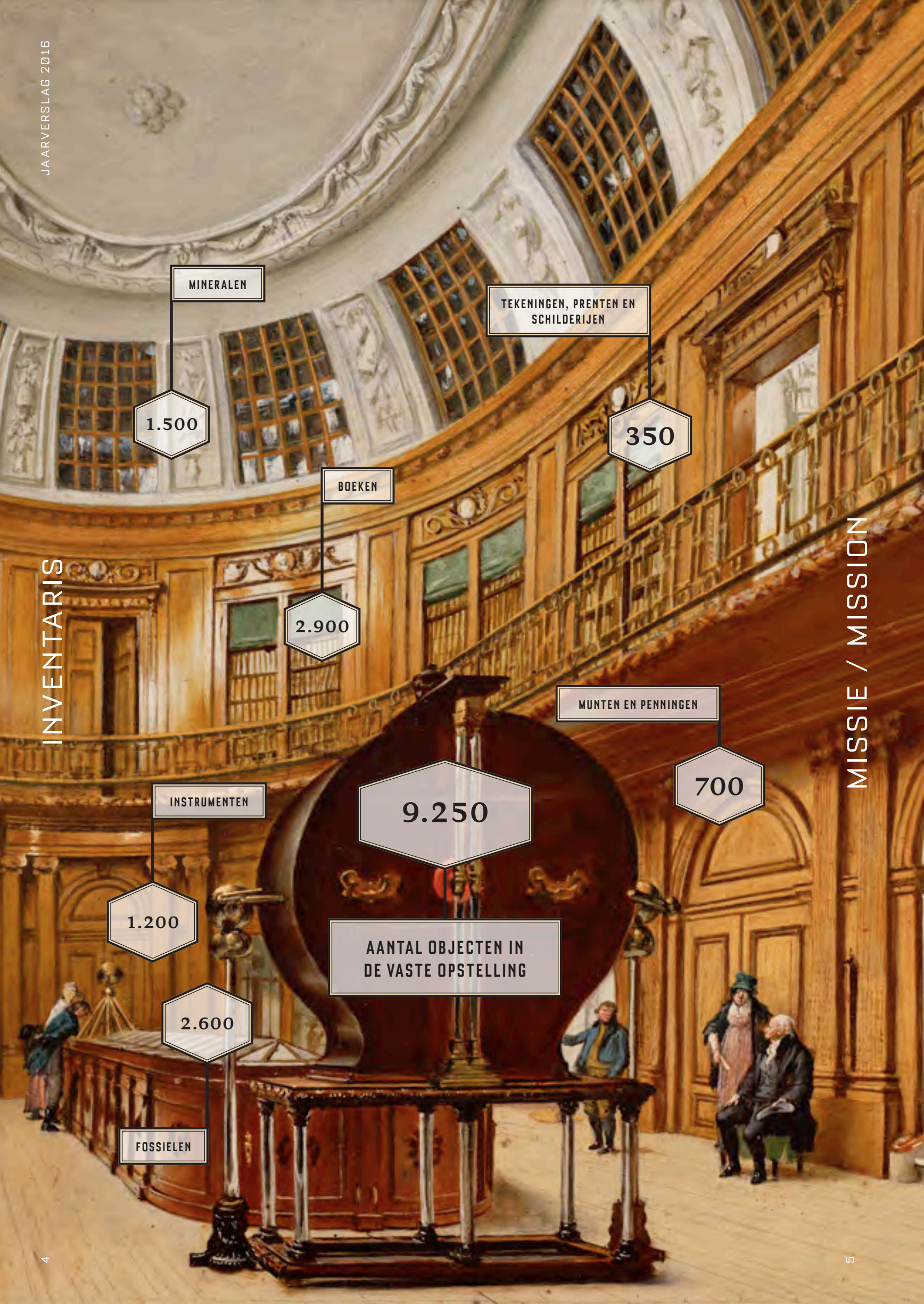
Teylers museum is named after Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778) a wealthy silk manufacturer and banker from Haarlem. In tune with the *Zeitgeist*, he espoused the ideals of the Enlightenment. He took a great interest in the arts and sciences, which he valued for their capacity to enrich society. In his will he instructed that his fortune should be used to establish a foundation that would promote his ideals.

In 1784, the Oval Room of Teylers Museum opened to the public as a knowledge institute for contemporary art and science. It was quite exceptional for the time that Teylers Museum was founded by and for the inhabitants of Haarlem, without any involvement of the Church or State, in a city without a university.

Experiments with instruments and research on fossils and minerals purchased for this specific goal served as the basis for generating new knowledge. This new knowledge was then disseminated at home and abroad in demonstrations and lectures. Aside from buying work by the most famous Old Masters, Teylers also promoted contemporary art by purchasing drawings and paintings by living artists.

To house the growing collections and to accommodate all the museum's activities, new galleries were added to the Oval Room during the nineteenth and twentieth centuries. But no changes were made to the existing rooms or their fittings. For modern visitors, it is like stepping back in time.

The collections and the building together constitute a unique part of Enlightenment heritage. This heritage enables us to look back at the past as well as helping us to address the questions of our own time. Art and science are forged into one whole here: Teylers Museum is both Michelangelo and Einstein.

MINERALEN

1.500

TEKENINGEN, PRENTEN EN
SCHILDERIJEN

350

BOEKEN

2.900

MUNTEN EN PENNINGEN

700

INSTRUMENTEN

1.200

9.250

AANTAL OBJECTEN IN
DE VASTE OPSTELLING

2.600

FOSSIELEN

MISSIE

Teylers Museum wil de hedendaagse belangstelling voor kunst en kennis activeren vanuit zijn unieke erfenis uit de Verlichting.

Deze erfenis omvat naast uitzonderlijke collecties, een authentiek monumentaal gebouw en een rijke geschiedenis, ook een manier van denken die zich kenmerkt door een drang naar vernieuwing en ontdekking en het delen van kennis om de wereld te verbeteren.

MISSION

Teylers Museum seeks to excite the public's interest in art and knowledge by drawing on its unique heritage from the Enlightenment.

Aside from its remarkable collections, this heritage also includes an authentic monumental building, a rich history, and a mindset characterised by the pursuit of renewal and discovery and a desire to share knowledge as a way of improving the world.

8	VOORWOORD / PREFACE
12	SUBSIDIENTEN EN BEGUNSTIGERS
14	VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

16	PUBLIEK
18	BEZOEKERS
20	TENTOONSTELLINGEN
26	ONLINE BEZOEKERS
28	EDUCATIE

32	FINANCIEEL VERSLAG
34	TOELICHTING OP DE JAARREKENING
36	LASTEN EN BATEN
38	SAMENVATTING EXPLOITATIEREKENING

40	2016 IN BEELD
53	WERKZAAMHEDEN LORENTZ LAB

57	BIJLAGEN
58	AANWINSTEN
61	BRUIKLENEN
64	STICHTINGEN
72	BEELDREGISTER

Het jaarverslag over 2016 verschijnt in een andere vormgeving dan u de afgelopen jaren van ons gewend bent. Het nieuwe uiterlijk correspondeert beter met de toekomstplannen van het museum. In een wereld met steeds meer musea is het belangrijker dan ooit om zorgvuldig te communiceren wat bezoekers kunnen verwachten.

In het geval van Teylers Museum is dat een heel bijzonder verhaal: het is een wetenschapsmuseum én een kunstmuseum. Het oudste museum van Nederland, dat er tegelijkertijd niet voor terugschrikt om hedendaagse tekeningen te tonen. Een monumentaal gebouw dat alleen al vanwege het authentieke gehalte ervan de moeite van een bezoek waard is. We willen graag met alle bezoekers ons enthousiasme delen over de vele fantastische verhalen die met het museum en de collecties zijn verbonden. De komende jaren gaan we de historische samenhang tussen collecties, inrichting, organisatie en gebouwen beter zichtbaar maken, zodat een helder verhaal voor potentiële bezoekers ontstaat. Teylers Museum is het 'Museum van de Verwondering', zo zullen we voortaan uitdragen.

De Raad voor Cultuur beoordeelde het Activiteitenplan voor 2017-2020 als een voorbeeld voor de sector. De geadviseerde extra bijdrage voor de uitvoering van de ambitieuze toekomstplannen werd door de minister tot onze grote blijdschap gehonoreerd. Daarmee is een mooie basis gelegd voor de nieuwe koers van het museum voor de komende jaren.

Met de instelling van de Erfgoedwet op 1 juli 2016 prijst Teylers Museum zich gelukkig met de nieuwe wettelijke taak, namelijk het beheer en behoud van de collecties. Het bijbehorende systeem voor de instandhouding van het monumentale complex valt voor het museum op dit moment minder gelukkig uit omdat het nog niet congruent is met de realiteit. Een monument met grote achterstanden in het onderhoud op het vereiste niveau te brengen is helaas een kostbare zaak.

Dit jaar bezochten 157.843 bezoekers het museum, een nieuw record voor Teylers. Een belangrijke bijdrage aan dit succes werd geleverd door de tentoonstellingen *Echte winters*, *De luchtballon* en *Jan Weissenbruch*. Bij tentoonstellingen werken we graag samen met zoveel mogelijk partijen. Bij *Echte winters* waren dit de schaatsclubs en de ijsbanen, bij *De luchtballon* waren dit de ballonvaartverenigingen en bij *Weissenbruch* werkten we samen met het Elizabeth Weeshuis museum in Culemborg omdat juist daar nog goed te zien was hoe de kunstenaar tot zijn bijzondere schilderijen kwam.

In 2016 was het museum met twee presentaties tegelijkertijd in Amsterdam vertegenwoordigd. In NEMO is voor vijf jaar een mini-Ovale Zaal ingericht, waar 618.000 bezoekers een kijkje kwamen nemen. En in het Allard Pierson Museum stelde Robbert Dijkgraaf in het tweede *DWDD Pop-Up Museum* een Wunderkammer samen uit de collecties van Teylers en Boerhaave, die door 45.000 mensen werd bezocht.

Groei is er bij het aantal jeugdige bezoekers, dat programma's volgt binnen school of met de familie in vakanties en weekenden. De bijna 29.000 deelnemers volgden programma's die net zo uiteenlopend zijn als de collecties in het museum. Zo ontwierpen maar liefst 1.700 basisschoolleerlingen uit Haarlem en omgeving maquettes van landschappen voor het Tuinzaalwandproject *De wereld rond in een luchtballon*. In de herfstvakantie van 2016 tekenden 700 kinderen samen met hun (groot)ouders mee aan een 113 meter lange roltekening.

In 2016 is hard gewerkt aan de opening van het Lorentz Lab op 17 mei 2017. Na het funderingsherstel in 2015 kon in 2016 het deel boven de grond worden aangepakt. Ten behoeve van de toekomstige brandveiligheid in het Pieter Teylers Huis en de Ovale Zaal werd op zolder een watermistinstallatie geplaatst, de eerste ooit in een Nederlands museum.

In 2016 ontving Teylers een groot aantal belangrijke schenkingen. De officiële overdracht van 38 tekeningen en één prent door Matthijs de Clercq vormt een indrukwekkende aanvulling van de kunstcollectie van het museum. Uit de collectie van Bart Spoorenberg kreeg het museum een dertigtal tekeningen van

hedendaagse Nederlandse kunstenaars, van De Vrienden van Martin Monnickendam ontving Teylers 25 pastels en 2 schetsboeken van Martin Monnickendam (1874 – 1943). Diverse aankopen waren niet mogelijk geweest zonder steun van belangrijke vrienden: de verwerving van *Doodsportret van Maria Koeck Claesdr.* van Christiaan Dusart uit 1679 is mogelijk gemaakt door de Stichting Fonds Matthijs de Clercq, de Stichting Roodenburg van Looy zorgde ervoor dat Teylers een uniek schilderij van Wijnand Nuijen kon aankopen. Een gouache uit 1783 van Louis-Gabriel Moreau kon ten slotte worden aangekocht met steun van de Brook Foundation.

Wetenschappelijke informatie over alle tekeningen van Nederlandse kunstenaars uit de 16de eeuw in Teylers Museum werd bijeengebracht in een prachtig nieuw deel van de reeks bestandscatalogi. Dit deel, geschreven door Yvonne Bleyerveld, Ilya Veltman en Michiel Plomp, is feestelijk ten doop gehouden in november bij de opening van de tentoonstelling *Renaissance in Teylers* in het Prentenkabinet.

De komende jaren worden spannend voor het museum. Om alle mooie plannen uit te voeren, zijn twee dingen nodig. Allereerst het gebruikelijke, maar zeker niet vanzelfsprekende, grote commitment van alle collega's en van de kring van mensen die zich met het museum verbonden voelen. Daarmee mag Teylers Museum zich werkelijk bijzonder gelukkig prijzen. En ten tweede zijn er voldoende financiële bijdragen van fondsen, mecenasen en sponsors nodig om samen alle dromen realiseren. Ik verheug me erop om met elkaar iets moois te maken, zodat Teylers Museum en alles waar het voor staat van betekenis blijft voor de samenleving.

Marjan Scharloo

Directeur

The annual report for 2016 is presented here in a different format compared to those of recent years. Its new appearance corresponds more closely to the museum's plans for the future. In a world with a growing number of museums, it is more important than ever to communicate carefully what visitors can expect.

In the case of Teylers Museum, it is a truly unique story: this is a museum of both science and art. Although it is the oldest museum in the Netherlands, it does not shy away from shows of contemporary drawings. Teylers is worth a visit if only to experience the authenticity of the monumental building itself. We enjoy sharing our enthusiasm with visitors about the many fantastic stories that are linked to the museum and its collections. Over the next few years we will be making the relationships between the collections, the interior, the structure, and the buildings more visible, to create a coherent story for potential visitors. Teylers Museum is the 'Museum of Wonder': this is our slogan for the future.

The Culture Council singled out our Activities Plan for 2017-2020 as setting a fine example to the sector as a whole. We were delighted that the minister approved the extra contribution we had requested to carry out our ambitious plans for the future. This will lay the foundations for the new course that Teylers has mapped out for the next few years.

Teylers Museum is delighted with the new task it acquired with the enactment of the Heritage Act on 1 July 2016 – the management and conservation of the collections. The related system for the preservation of the monumental complex, however, is less positive for the museum as things stand, since it is not attuned to today's reality. Unfortunately, upgrading a historic building with substantial overdue maintenance to the required level is an expensive business.

Visitor numbers reached 157,843 this year – a new record for Teylers. The exhibitions *Real Winters*, *The Air Balloon* and *Jan Weissenbruch* played an important role in this respect. When mounting exhibitions, we like to work with as many partners as possible. In the case of *Real Winters* we collaborated with skating clubs and ice rinks, for *The Air Balloon* we worked with hot air balloon societies, and for *Weissenbruch* we teamed up with the Elizabeth Weeshuis Museum in Culemborg, since that was the ideal place to demonstrate the factors that led the artist to produce his remarkable paintings.

In 2016 the museum was represented in Amsterdam with two simultaneous exhibitions. One was a miniature version of the Oval Room, which was set up for five years at the science museum NEMO and attracted 618,000 visitors. Meanwhile, at the Allard Pierson Museum, Robbert Dijkgraaf compiled a cabinet of curiosities or Wunderkammer for the second *De Wereld Draait Door Pop-Up Museum*, for which he drew on the Teylers and Boerhaave collections. This exhibition was visited by 45,000 people.

We have seen growing numbers of young visitors, some coming as part of their school curriculum, while others come with relatives in weekends and holidays. Almost 29.000 participated in programmes, which were as diverse as the museum's own collections. For instance, an astonishing 1,700 primary school pupils from Haarlem and the surrounding area designed models for the Garden Wall project *Around the world in an air balloon*. In the 2016 autumn holiday, 700 children worked with their parents or grandparents on a scroll drawing that extended to a full 113 metres.

In 2016 many people worked hard on the Lorentz Lab to ensure it could open on the scheduled date of 17 May 2017. The foundations had been repaired in 2015, so in 2016 it was time to tackle the part of the building that is above ground. To achieve the necessary fire safety in the Pieter Teylers House and the Oval Room, a water mist system was installed in the attic: the first ever in a Dutch museum.

In 2016 Teylers received a number of important gifts. The official transfer of 38 drawings and one print by Matthijs de Clercq represents an impressive addition to the museum's art collection. Teylers Museum was presented with over thirty drawings by contemporary Dutch artists from the Bart Spoorenberg collection, and the Friends of Martin Monnickendam donated twenty-five paintings and two sketchbooks by the Dutch painter Martin Monnickendam (1874–1943). Several acquisitions would not have been possible without the support of prominent donors: Teylers was able to buy the 1679 painting *Death Portrait of Maria Koeck Claesdr.* by Christiaen Dusart thanks to the support of the Matthijs de Clercq Fund, and the Roodenburg van Looy Foundation provided the funds that enabled us to purchase a unique painting by Wijnand Nuijen. Finally, a gouache by Louis-Gabriel Moreau, dating from 1783, was purchased with the support of the Brook Foundation.

Scholarly information about all the sixteenth-century drawings by Dutch artists in Teylers Museum was compiled in a superb new volume of the series of collection catalogues. This volume, written by Yvonne Bleyerveld, Ilja Veltman, and Michiel Plomp, was given a festive launch in November at the opening of the exhibition *Renaissance in Teylers in the Print Room*.

The coming years will be an exciting time for the museum. Two things are needed, if all the wonderful plans are to materialise. First, we need the customary commitment – which we never take for granted – of the entire team and of all those who feel a bond of friendship with the museum. Teylers Museum is truly fortunate in enjoying such unremitting, precious commitment and support. Second, we will need sufficient financial contributions from funds, donors, and sponsors so that together, we can make these dreams come true. I look forward to joining with all our partners to produce a fantastic result, so that Teylers Museum and everything it represents can continue to play a significant role in society.

Marjan Scharloo

Director

Subsidiënten

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Structurele begunstigers

Teylers Stichting
Teylers Museum Vrienden Fonds
American Friends of Teylers Museum

Ten behoeve van het Masterplan Pieter**Teylers Huis**

BankGiro Loterij
Provincie Noord-Holland
Stichting Monumentenbehoud Haarlem
Stichting TBI Fundatie
en overige particulieren en instellingen

Ten behoeve van de heropening van het Lorentz Lab

Lorentz Kring
Gieskes Strijbis Fonds
Mondriaan Fonds
Provincie Noord-Holland
Teylers Museum Vrienden Fonds
Teylers Stichting
Van Toorn Scholten Stichting
VSBfonds
en een fonds dat liever anoniem wil blijven

Ten behoeve van de collecties

Brook Foundation
Stichting Roodenburg van Looy
Stichting Vrienden van het Geldmuseum
Stichting Vrienden van de schilder Martin
Monnickendam

Mevrouw M. Arens
Mevrouw J. Baars
De heer en mevrouw Bergen-van Nierop
De heer D. Blau
De heer M. de Clercq
De heer W.H.K. van Dam
De heer en mevrouw Van Diggelen
De heer T. Gerber
De heer H. van Gerner
De heer en mevrouw
Van Vrede-van der Hoeven
De heer en mevrouw Korthouwer
De heer en mevrouw
Kroese-Duijsters
Jonkheer G.E. Loudon
De heer en mevrouw
Mosler-Reiss
De heer en mevrouw Osieck-Winkelman
De heer C.H.M. Peepkorn
De heer W.D. Russel
De heer B. Spoorenberg
Mevrouw J.B.E. Stokhuizen
De heer J.C. Vlotman (legaat)
De heer en mevrouw Wafelman-Morpurgo

De heer M. Warshaw
De Numismatische Kring Kennemerland
De firma Venrooy BV
en overige anonieme schenkers

Ten behoeve van tentoonstellingen

BankGiro Loterij
Gemeente Haarlem
J.C. Ruigrok stichting
Mondriaan Fonds
Prins Bernhard Cultuurfonds (Marten Orges
Fonds)
Stichting Zabawas
W.E. Jansenfonds

Ten behoeve van educatieve projecten

De Nolte Stichting
Teylers Museum Vrienden Fonds
Pieter Teyler Kring
De heer en mevrouw Westerink

Lorentz Kring

De heer en mevrouw Van den Berg-Diamant, de heer
Th. A. Erb, de heer en mevrouw De Groot, de heer
en mevrouw Kroese-Duijsters, de heer en mevrouw
Lindenbergh-Sluis, de heer ir. F.C. Marckmann, de
heer en mevrouw Reesink, de heer en mevrouw
Storm, de heer en mevrouw Van Straalen-Sanderse,
de heer en mevrouw Vermeulen-Haanappel, de
heer en mevrouw Veth-Gomperts, de heer en
mevrouw De Voogt, de heer en mevrouw Van Wijk-
van Ittersum.

Sterrenwachtters

Mevrouw mr. R.D. van Andel, de heer en mevrouw
Ankersmit-Taminiau, de heer ir. J.M. Baumann en
mevrouw E.M.H. Mesker, de heer en mevrouw
Berckel-Smits van Oyen, de heer en mevrouw
Besnard-Ten Cate, de heer en mevrouw Beyer-
Lazonder, de heer en mevrouw Bierman-Beukema
toe Water, de heer drs. H.W. Bierman, de heer
en mevrouw Boogaarts, de heer en mevrouw
Borghouts-de Wolf, de heer D. Van den Broek,
de heer en mevrouw Cadée-Coenen, de heer H.
Eenhoorn, mevrouw J.B.M. Enschedé-Taets van
Amerongen van Renswoude, de heer M. Enschedé,
de heer en mevrouw Van Es, de heer en mevrouw
Van Geen-Gratama, de heer en mevrouw De Geus-de
Laer Kronig, de heer drs. H.G. Gramberg, mevrouw
P.A.T. Hazen, de heer en mevrouw Heerkens
Thijssen-Schölvinnck, de heer en mevrouw Helmig,
de heer en mevrouw Hendrix-Alessie, de heer
drs. J. Hennephof, de heer H. Heringa, de heer
en mevrouw Heringa-Brave, de heer en mevrouw
Van Hoeken- Klinkenberg, de heer en mevrouw
Hovinga-Van Eijdsen, de heer en mevrouw Hubrecht-
Van Bergen, de heer prof. A.P. IJzerman en mevr.
M. Pubben, de heer N. van Keppel, de heer en
mevrouw Korthouwer-Broekkamp, de heer drs.

W.G.E. Kuyck, de heer en mevrouw Van der Leij-Lokker, de heer en
mevrouw Lindeman, Stichting Loglijn, de heer en mevrouw Loudon,
de heer en mevrouw Michon, de heer en mevrouw Reijnders, Mevrouw
A.M.H.G. van Rijssel, de heer en mevrouw Rogaar-Burlage, de heer
en mevrouw Sanders-ten Holte, mevrouw drs. M. Scharloo, de heer
mr. A. Stuijt, de heer en mevrouw Veenendaal-Hilbers, de heer en
mevrouw Veldmaat-Wansink, de heer en mevrouw de Visser-Lubbers,
mevrouw drs. W.C.G. Voûte-Droste, de heer en mevrouw Wagenaar-
Bok, de heer en mevrouw Westerink, mevrouw G.M. Zondervan-Hop.

Bijzondere Vrienden

De heer en mevrouw Boersma-Hulshoff, de heer en mevrouw Ellis-
Adam, de heer en mevrouw Feiner-Valkier, de heer en mevrouw
Hoogland-Snackers, de heer M.D.J.W.M. Karel, de heer en mevrouw
Korthals Altes, de heer J.H.A. Leemreize, de heer en mevrouw Van
der Meulen-Stefels, de heer en mevrouw Paardekooper, de heer en
mevrouw Pas-Dignum, de heer C.H.M. Peepkorn, de heer A.A.J.M.
Schaper, de heer ir. G.L.M. van der Schrieck, J. barones van Tuyll
van Serooskerken, de heer en mevrouw Verschuijl-van Aardenne, de
heer J.J. Sijbesma, IMBEMA Holland BV, Maarten Weldam Stichting,
Munthandel Verschoor, Schoonmaakbedrijf De Spiegel.

Jaarlijks ontvangt het Teylers Museum Vrienden Fonds ook
schenkingen van particulieren en instellingen die anoniem wensen
te blijven. Het museum eert alle schenkers graag op deze wijze.

De Raad kijkt terug op een uitstekend jaar, er zijn voortreffelijke resultaten geboekt. Met 157.843 bezoekers was 2016 het best bezochte jaar ooit. Steeds meer mensen weten het museum te vinden en te waarderen. Teylers Museum heeft de wind in de rug, een prachtige oogst van alle investeringen tijdens deze cultuurperiode. De Raad hoopt van harte dat deze goede koers in de toekomst gehandhaafd kan blijven. Het blijft altijd spannend of de noodzakelijke extra inkomsten gevonden kunnen worden en of het museum met de relatief bescheiden formatie deze grootse prestaties kan blijven leveren.

Met de prestaties die het museum heeft geleverd is ruimschoots voldaan aan de verplichtingen jegens het ministerie van OCW. De mooie resultaten zijn het resultaat van de tomeloze inzet van het Teyler team. Het tentoonstellingsprogramma is succesvol gebleken, er zijn internationale samenwerkingen gerealiseerd en de investeringen in de (online) marketing werpen hun vruchten af.

De Raad volgt het omvangrijke restauratieproject van het Fundatiehuiscomplex met grote belangstelling. Dit wordt in fases opengesteld voor het publiek, waarbij het Lorentz Lab in mei 2017 als eerste aan de beurt is. Teylers Museum wil de hedendaagse belangstelling voor kunst en kennis activeren met zijn unieke erfenis uit de Verlichting en het Fundatiehuis is een essentieel onderdeel in dit verhaal. Om dit unieke erfgoed te herstellen en te behouden is een fondsenwervingscampagne opgesteld waarmee nog een aanzienlijk bedrag geworven moet worden.

De nieuwe wettelijke taak die met de komst van de Erfgoedwet aan het museum is opgedragen inzake het beheer en behoud van collecties en het daarbij horende systeem van bijdragen voor de instandhouding van het monument geeft de Raad naast vreugde ook zorgen. De omvang van de toegekende bijdragen is niet conform de werkelijke situatie. Vooral bij de huisvestingscomponent voorziet de Raad in de toekomst serieuze problemen omdat het in opdracht van het ministerie opgestelde Meerjaren Onderhoudsplan voor het gebouw onvoldoende financiering heeft meegekregen. Het plan van het ministerie om per 1 januari 2017 de restauratie en het onderhoud van het hart van het Museum, het Fundatiehuis, te beëindigen is een breuk met de afspraken zoals die in 1981 gemaakt zijn. Daarom is Teylers Museum in beroep gegaan tegen dit subsidiebesluit.

Binnen de samenstelling van de Raad vond een wisseling plaats. Per 1 januari heeft de heer N. Teves namens Teylers Stichting zitting genomen in de Raad. Hij volgde John Trip op, die sinds 2012 lid was. Zijn grote betrokkenheid bij het reilen en zeilen van het museum zal node worden gemist. De voorzitter van de Raad en de Bestuurder hadden geregeld overleg. Zoals gebruikelijk had de voorzitter ook overleg met de Ondernemingsraad over koers van het museum en over de zaken die de aandacht van de OR hebben. Over en weer wordt dit jaargesprek als nuttig en positief beoordeeld.

De Raad vergaderde in 2016 drie keer. De Code Cultural Governance wordt door de Raad in acht genomen en de negen aanbevelingen worden nageleefd. De Raad evalueert eens per twee jaar het besturingsmodel. Jaarlijks vindt een functioneringsgesprek met de Bestuurder plaats. Het Bestuur is verantwoordelijk voor de organisatie en de werkwijze tussen het Bestuur en de Raad is vastgelegd. De leden van de Raad werken onbezoldigd en elk lid van de Raad brengt specifieke deskundigheid in aan kennis en expertise.

Graag wil de Raad een zeer groot compliment aan alle medewerkers geven voor de uitstekende resultaten van het afgelopen jaar.

2016
AANWINST

TITEL

MONTGOLFIER HETELUCHTBALLON
BOVEN SAINT-GERMAIN

VERWERVING

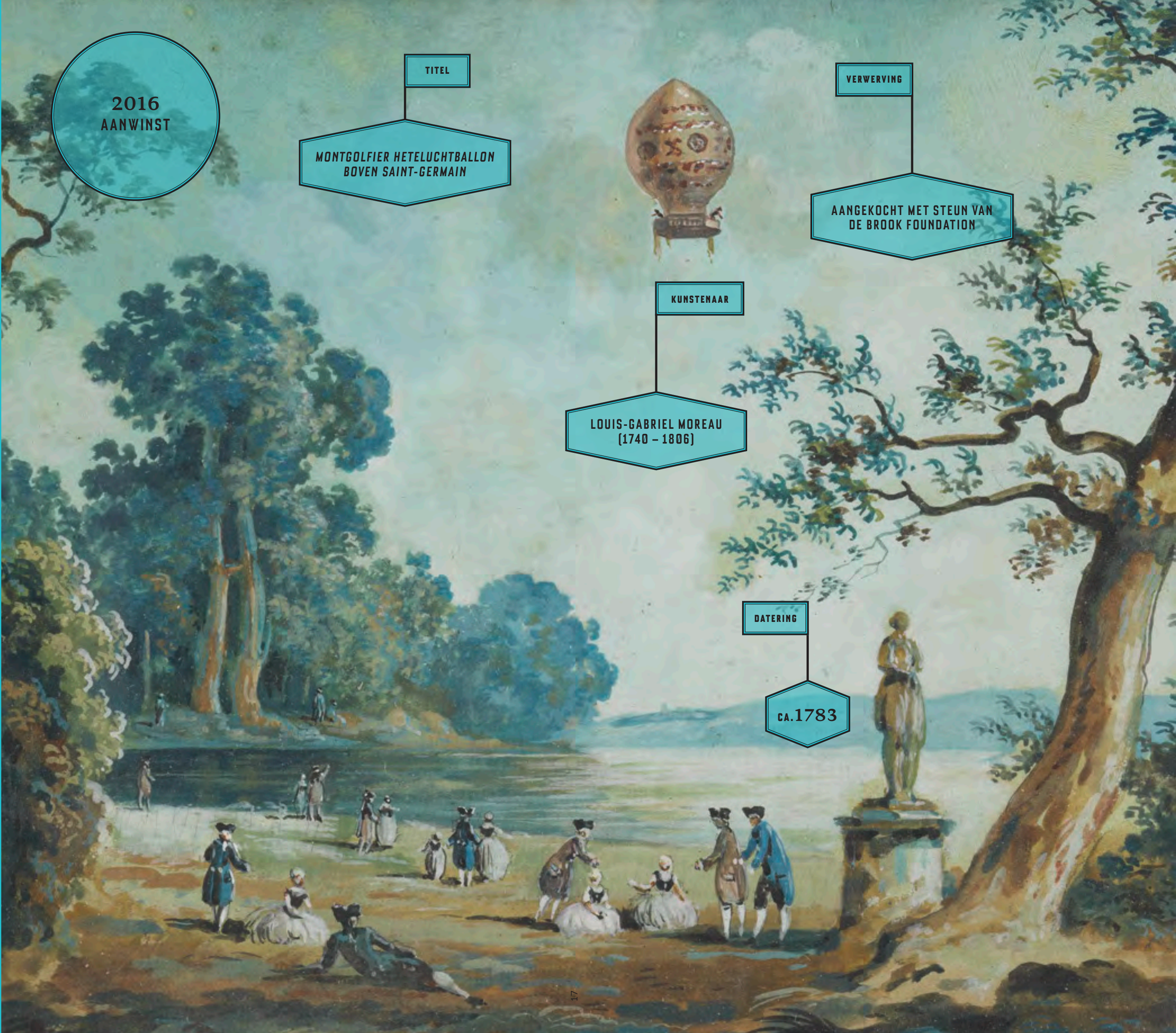
AANGEKOCHT MET STEUN VAN
DE BROOK FOUNDATION

KUNSTENAAR

LOUIS-GABRIEL MOREAU
(1740 - 1806)

DATERING

CA.1783

Onverwacht veel mensen, 157.843, bezochten Teylers Museum in 2016. Ruim 20.000 meer dan vorig jaar en 10.000 meer dan het record van 2012. 2016 is daarmee het best bezochte jaar ooit. Alleen in 2005 en 2012 trok Teylers al eerder meer dan 140.000 bezoekers. In die jaren programmeerde het museum uitzonderlijke tentoonstellingen over sterkkunstenaars Michelangelo en Rafaël.

Tijdelijke tentoonstellingen blijven belangrijk om nieuwe bezoekers naar het museum te trekken en om herhaalbezoeken te genereren. In de eerste helft van het jaar waren de tentoonstellingen *Echte winters* en *De luchtballon* te beleven. De tentoonstelling met 19de-eeuwse winterlandschappen die in het najaar van 2015 van start ging, trok boven verwachting veel publiek. *Jan Weissenbruch*, die tot in januari 2017 doorliep, zorgde voor veel bezoekers aan het einde van het jaar. Het publiek waardeerde het museum als geheel met een 8,5.

BEZOEKSCIJFERS 2016

DE LUCHTBALLON

30 APRIL – 28 AUGUSTUS

AANTAL BRUIKLENNEN

107

AANTAL OBJECTEN

125

AANTAL BEZOEKERS

38.873

WAARDERINGSCIJFER

8

‘Niet voor niets speciaal uit Groningen overgekomen voor de expositie over de ballonvaart.

Ik heb genoten!’

JOLIEN BERENDSEN-PRINS
HAREN, 20 MEI 2016

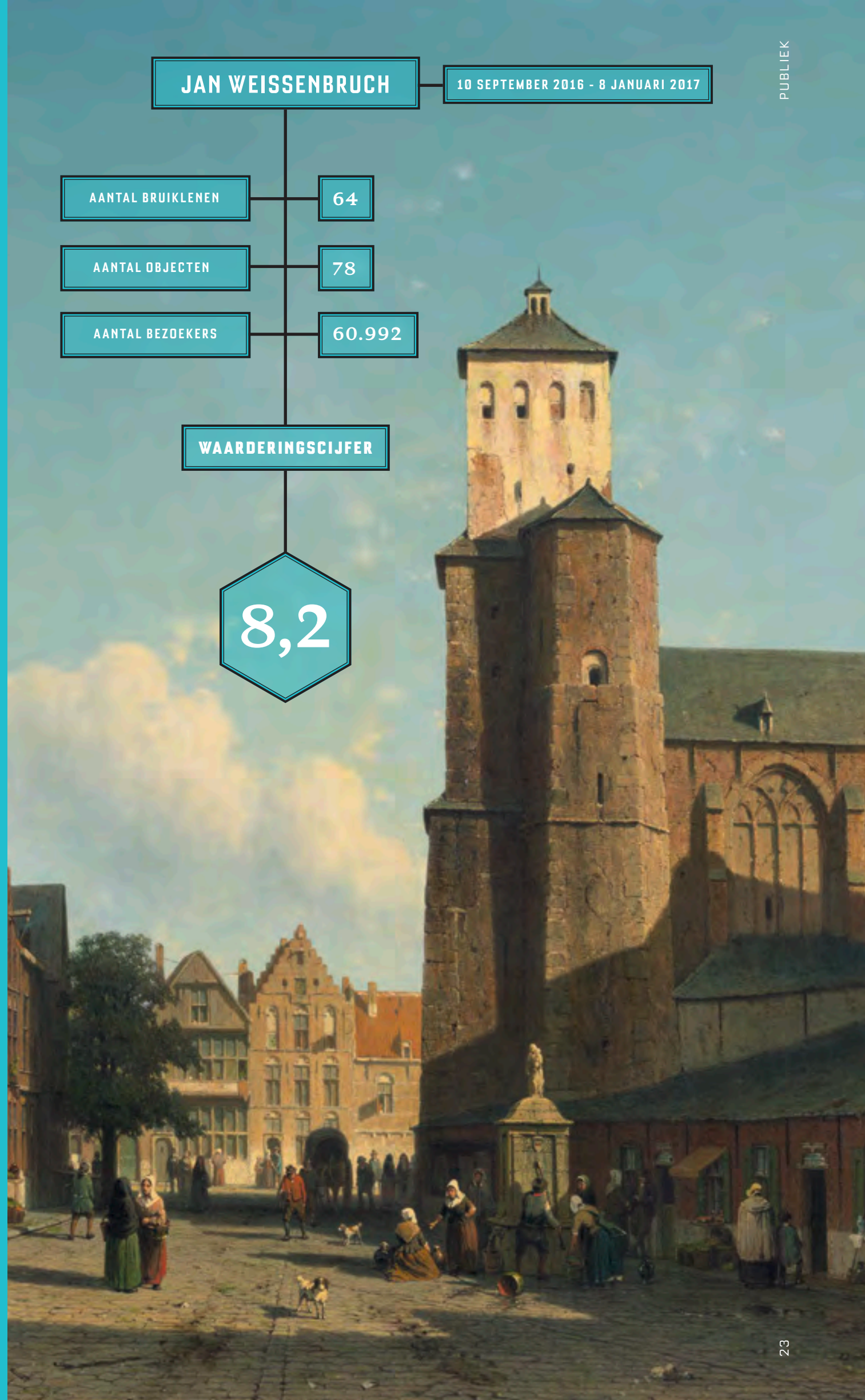
In 1783 – één jaar voordat Teylers Museum zijn deuren opende – werd een eeuwenoude droom werkelijkheid: vliegen. De uitvinding van de luchtballon inspireerde wetenschappers, avonturiers, en kunstenaars en veroorzaakte in de 19de eeuw een ware ballonrage.

In deze familietentoonstelling waren zeldzame en kostbare objecten te zien uit internationale collecties. Met foto's en filmpjes kwam de hedendaagse fascinatie voor de ballonvaart ruim aan bod. Door middel van virtual reality konden bezoekers zelf het spannende gevoel ervaren hoe het is om het aardoppervlak te verlaten, net als de pioniers van toen.

1.700 leerlingen van 16 basisscholen werkten mee aan het project De wereld rond in een luchtballon. Ze versierden het plafond in de Tuinzaal met zelfgemaakte luchtballonnen en de wand met landschappen waarover de ballonnen konden varen.

Experts Geert-Jan Janse, Han Nabben en Robert Verhoogt waren als extern adviseur betrokken bij de tentoonstelling.

JAN WEISSENBRUCH

10 SEPTEMBER 2016 - 8 JANUARI 2017

PUBLIEK

AANTAL BRUIKLENNEN

64

AANTAL OBJECTEN

78

AANTAL BEZOEKERS

60.992

WAARDERINGSCIJFER

8,2

23

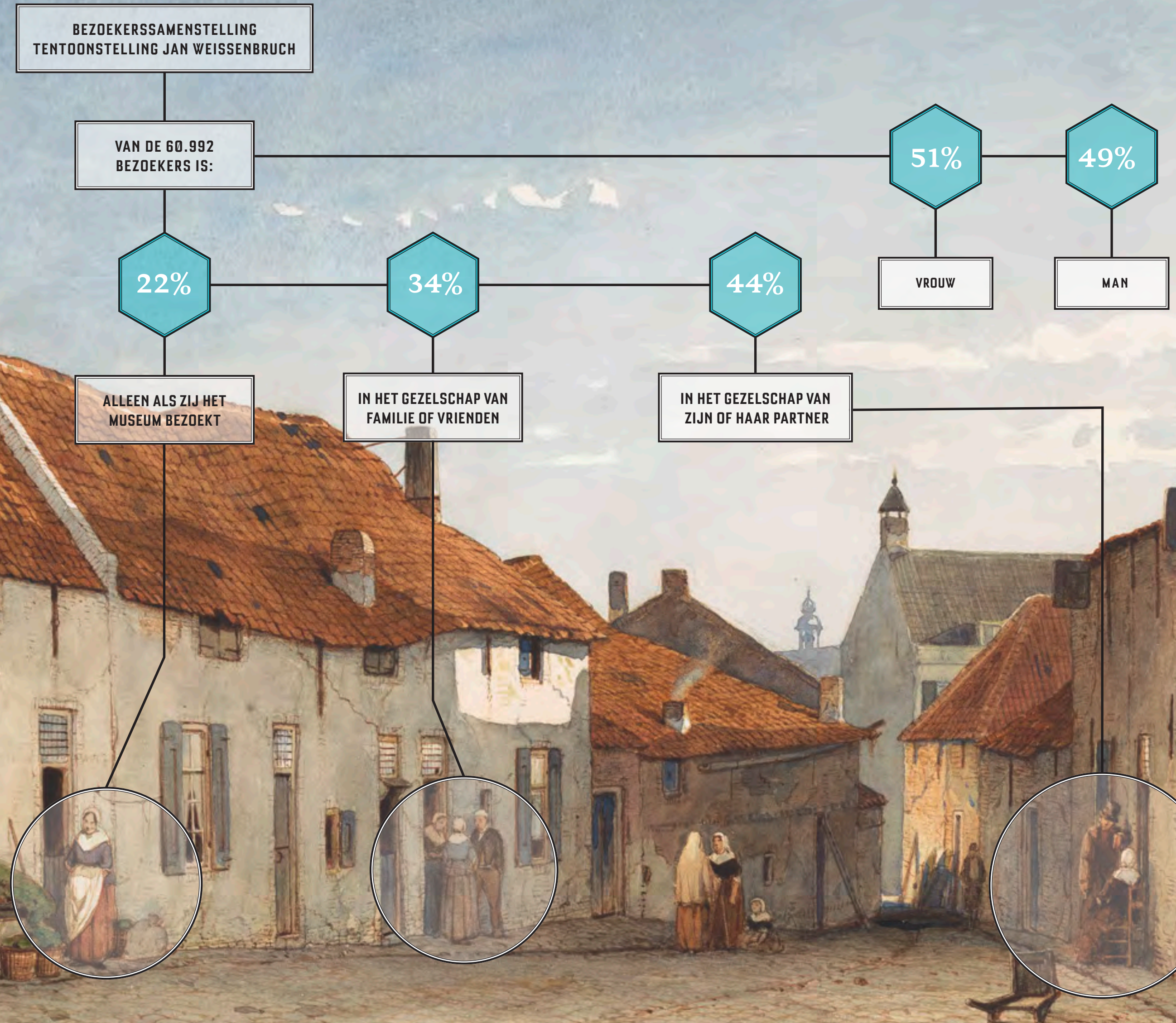
‘Als een goede fictieschrijver stileerde hij in dienst van de levensechtheid: zijn werk is niet waar, maar waarachtig. Juist met kunstgrepen wist hij de werkelijkheid in haar overdonderende rijkdom te benaderen.’

GIJSBERT VAN DER WAL
NRC HANDELSBLAD, 15 SEPTEMBER 2016

Met zijn heldere licht en realistische stijl wordt Jan Weissenbruch (1822-1880) ‘de Vermeer van de 19de eeuw’ genoemd. Op deze overzichtstentoonstelling bracht Teylers topstukken samen uit museale en particuliere collecties. Heel bijzonder waren de bruiklenen uit Osborne House, het voormalig zomerhuis van koningin Victoria en prins Albert. De twee schilderijen die de prins vlak voor zijn dood voor de koningin kocht, waren voor het eerst sinds hun aankoop buiten Engeland te zien.

Weissenbruch schilderde het allerlieft de verstilde kleine steden in het rivierengebied. Vooral in Culemborg was hij vaak. In samenwerking met het Elisabeth Weeshuis Museum was daarom een speciale wandeling uitgezet langs de plekken waar Weissenbruch geschilderd heeft.

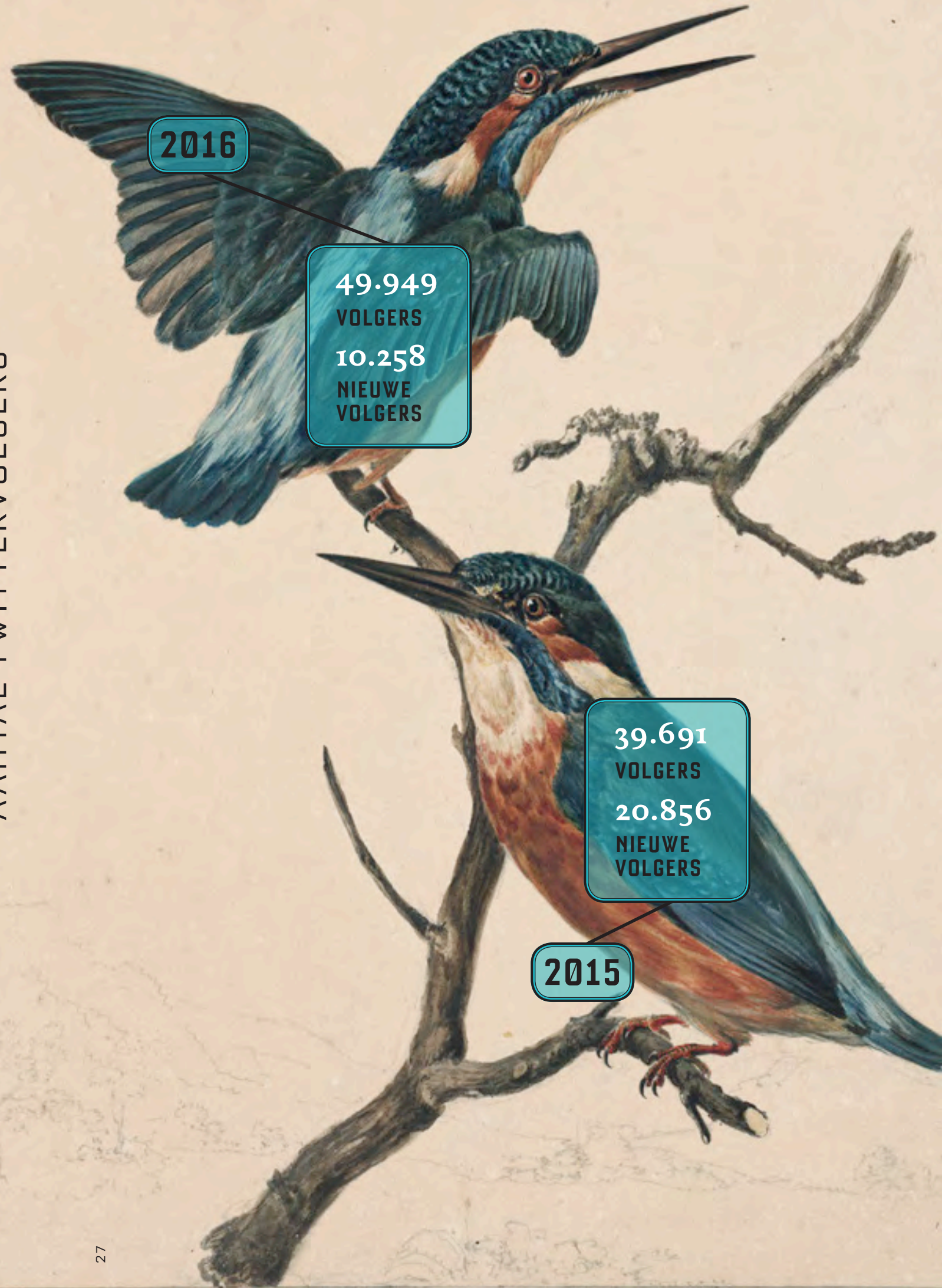
De stijgende lijn in online bezoekers die vorig jaar begon met de lancering van de nieuwe website, heeft zich in 2016 verder voortgezet. Mede dankzij de inzet van advertenties op Google steeg het aantal online bezoeken met 23,4%.

Via Facebook, Twitter, Instagram en Pinterest deelt het museum verrassende verhalen en wordt de veelzijdige collectie uitgelicht. Op Twitter bereikte het museum aan het einde van het jaar bijna 50.000 bezoekers, waardoor @teylers nog steeds in de top 7 van Nederlandse musea op Twitter staat. In januari 2016 is Teylers begonnen op Instagram om de bijzondere sfeer van het geheel van collecties en gebouwen beter voor het voetlicht te brengen en een relatief jonge doelgroep te bereiken. In 12 maanden groeide het aantal volgers van 4 naar bijna 1.000.

Het afgelopen jaar zette Teylers voor het eerst advertenties op social media in om tentoonstellingen bij een breder publiek bekend te maken. De beste advertentie bereikte op Facebook in één keer 21.600 potentiële bezoekers, in tegenstelling tot reguliere posts, waarbij de beste berichten per maand gemiddeld een bereik van 7.400 genereren.

WEBSITE	2016	2015
AANTAL BEZOEKEN [SESSIES]	589.133	477.590
HERHAALBEZOEKEN	145.650	129.248
UNIEKE BEZOEKERS [GEBRUIKERS]	450.265	351.193
NIEUWE SESSIES	443.483	348.342
TWITTER	2016	2015
VOLGERS	49.949	39.691
NIEUWE VOLGERS	10.258	20.856
FACEBOOK	2016	2015
FANS	9.059	6.176
NIEUWE FANS	2.883	1.863
INSTAGRAM	2016	2015
VOLGERS	984	4
NIEUWE VOLGERS	980	0

AANTAL TWITTERVOLGERS

2016

49.949

VOLGERS

10.258

NIEUWE
VOLGERS

39.691

VOLGERS

20.856

NIEUWE
VOLGERS

2015

BREED EN SUCCESVOL AANBOD

Teylers Museum had ook in 2016 een breed en succesvol programma-aanbod van workshops, lezingen, rondleidingen en evenementen voor diverse soorten bezoek, van jong tot oud. Opvallend is dat scholen Teylers steeds beter weten te vinden; het aantal scholieren groeide met ruim 10% tot bijna 10.000. Ook de deelname aan buitenschoolse educatie, waaronder de vakantieactiviteiten en workshops in de weekenden, groeide. Ruim 2.600 kinderen volgden buiten school een workshop in het museum.

Primair onderwijs

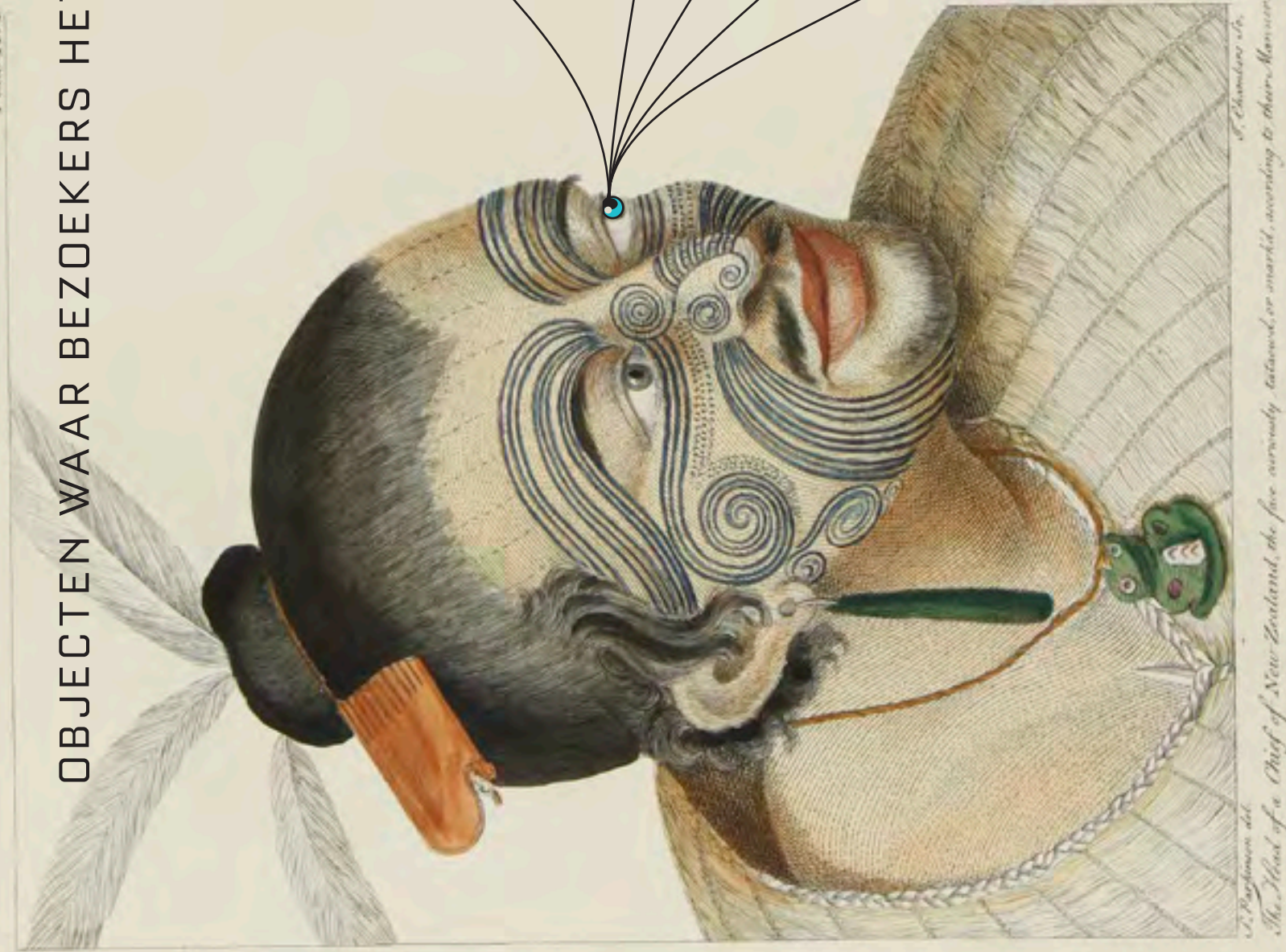
Aan het project *De wereld rond in een luchtballon* deden maar liefst 1.700 leerlingen van 16 basisscholen mee. Ze ontwierpen voor de Tuinzaal luchtballonnen en verbeeldde de soorten landschappen waarover een luchtballon kan vliegen. Scholenbezoek is belangrijk, want het leidt tot herhaalbezoek met bijvoorbeeld familie. Het nieuwe programma *Etsen als Rembrandt* is zoals verwacht een topper geworden met ruim 700 leerlingen. Het aantal leerlingen dat via het Haarlemse Cultuurmenu het museum bezocht, is redelijk constant gebleven. Echter, vanaf september 2016 (schooljaar 2016-2017) wordt daar een nieuw verdelingsstelsel gehanteerd van culturele programma's, leerjaren en stadswijken. Het langetermijneffect hiervan voor de bezetting van de programma's is nog onduidelijk. De twee nieuwe programma's over natuurkunde en techniek voor groepen 5 en 6 zijn mede ingegeven door dit nieuwe systeem.

Voortgezet onderwijs

Het aantal VO-leerlingen is met bijna 1.000 toegenomen tot 4.294. Oorzaken zijn de spectaculaire groei van *Etsen als Rembrandt*, een verdubbeling van afgenomen kijkwijzers *Tastbare Verlichting* en de constante groei van het vmbo-natuurkunde-programma de *Wow-factor*. Teylers deed mee met *Girlsday* op 14 april; de (vrouwelijke) conservator Wetenschap vertelde de meisjes over haar beroep en de wetenschappelijke collectie. Met leerlingen van College Hageveld uit Heemstede en het Ichthus Lyceum uit Driehuis zijn opstellingen voor het Lorentz Lab getest. In september vond de docentendag van Dunamare in Teylers plaats, met workshops voor diverse vakgroepen: natuurkunde (Lorentz Lab), geschiedenis (Verlichting) en CKV/Kunstvakken (etsen). Sinds 2015 is de Verlichting een verplicht onderdeel voor het VWO-eindexamen geschiedenis. Voor het nieuwe bovenbouwprogramma *Wikipedia van de Verlichting* is nauw samengewerkt met het Lyceum Sancta Maria uit Haarlem. Dit wierp onmiddellijk zijn vruchten af, want nog tijdens de ontwikkeling meldde zich hiervoor een school uit Leek, Noordoost-Groningen.

OBJECTEN WAAR BEZOEKERS HET LANGST NAAR KIJKEN

Plaat XVII

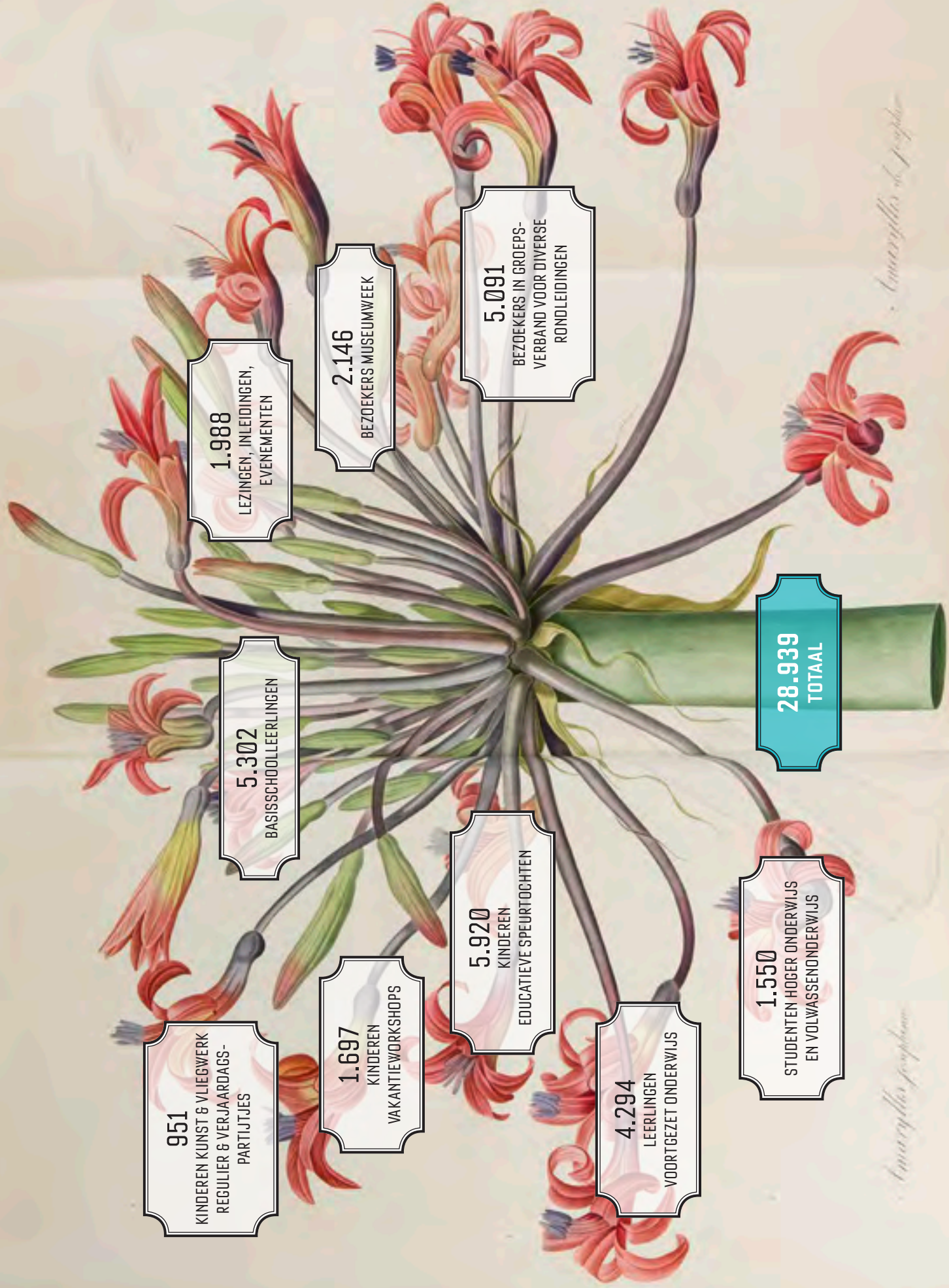
Publieksactiviteiten

Met Atheneum Boekhandel vonden zeven geslaagde bijeenkomsten plaats van *Teylers Ontmoet* waarin auteurs van recent verschenen boeken over geschiedenis, reizen en natuurwetenschap werden geïnterviewd. Op uiteenlopende lezingen, inleidingen en evenementen kwamen bijna 2.000 belangstellenden af.

In de Kinderboekenweek werd met Uitgeverij Gottmer de *Voor altijd jong-dag* georganiseerd; 874 ouders met kinderen volgden lezingen, workshops, signeer- en voorleessessies. Het Weekend van de Wetenschap kende een opkomst van bijna 250 kinderen. In de herfstvakantie was de *Campaign for drawing* weer een doorslaand succes: ruim 700 mensen tekenden mee aan de roltekening, die een lengte van 113 meter bereikte. Bijna 2.700 kinderen en hun ouders deden mee aan de Kunst & Vliegwerkworkshops op zondagen of in de vakanties. Bijna 6.000 speurtochten werden door het jaar heen uitgedeeld: 1.000 meer dan in 2015. Al deze activiteiten dragen bij aan het stimuleren van de creativiteit en het verdiepen van de kennis over uiteenlopende aspecten van kunst en wetenschap.

EDUCATIE	2016	2015
SCHOLEN		
BASISSCHOOLLEERLINGEN	5.302	5.308
KINDEREN KUNST & Vliegwerk REGULIER & VERJAARSPARTIJTJES	951	1.004
KINDEREN VAKANTIEWORKSHOPS	1.697	1.123
KINDEREN EDUCATIEVE SPEURTOCHTEN	5.920	5.000
LEERLINGEN VOORTGEZET ONDERWIJS	4.294	3.392
STUDENTEN HOGER ONDERWIJS EN VOLWASSENONDERWIJS	1.550	935
SUBTOTAAL	19.714	16.762
OVERIGE ACTIVITEITEN		
LEZINGEN, INLEIDINGEN, EVENEMENTEN	1.988	2.627
BEZOEKERS MUSEUMWEEK	2.146	3.627
BEZOEKERS IN GROEPSVERBAND VOOR DIVERSE RONDLEIDINGEN	5.091	4.393
TOTAAL	28.939	27.409

EDUCATIE IN 2016

2016
AANWINST

TITEL

GEZICHT OP EEN LAAN
LEIDEND NAAR EEN LANDHUIS

KUNSTENAAR

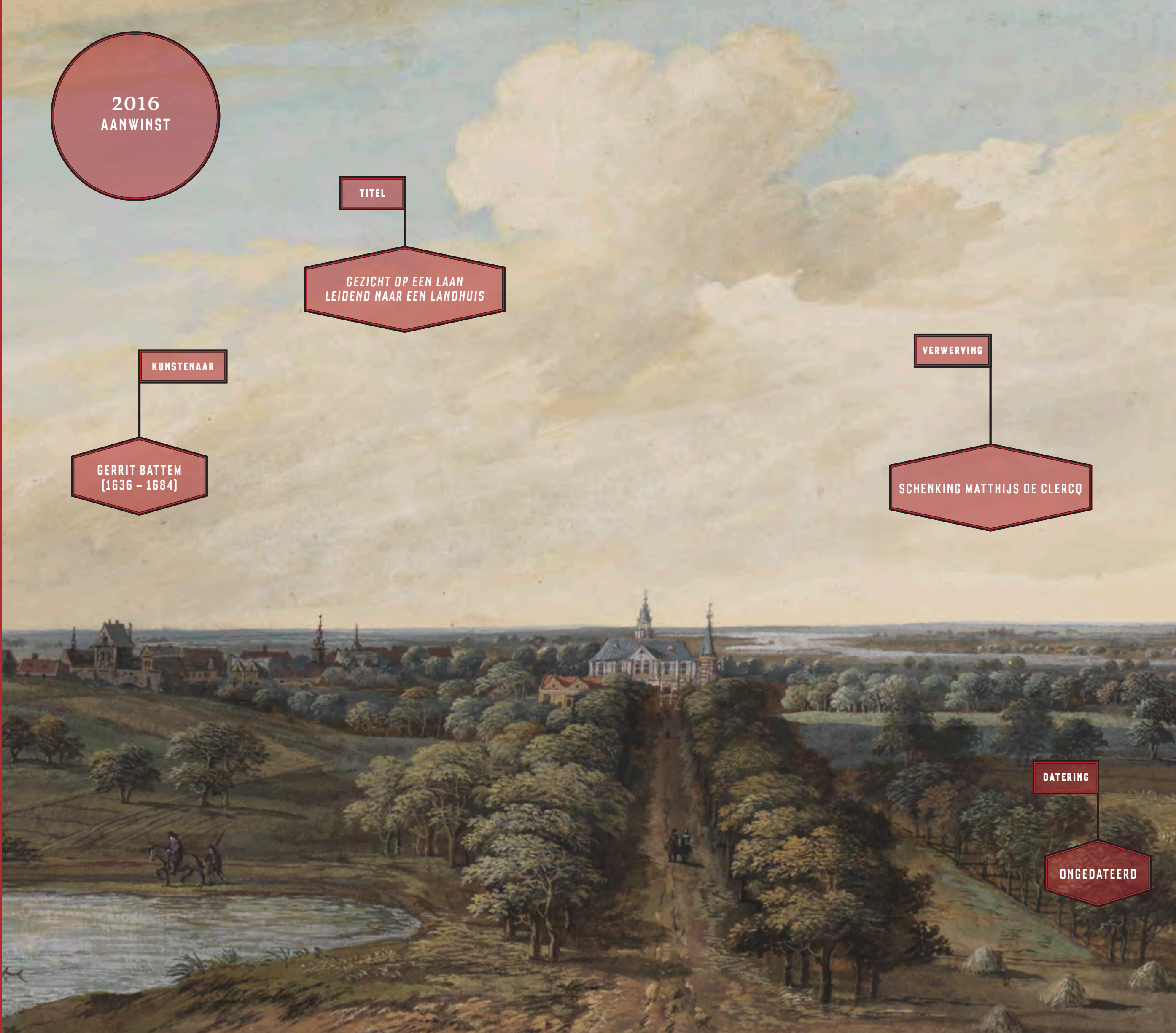
GERRIT BATTEM
(1636 – 1684)

VERWERVING

SCHENKING MATTHIJS DE CLERCQ

DATERING

ONGEDATEERD

2016 is het vierde en laatste jaar van de subsidieperiode 2013-2016 en toont een negatief resultaat van €126.352, ondanks de ‘meevaller’ van extra inkomsten door het grote aantal bezoekers. De vanaf 2013 ingestelde bezuinigingen van bijna 12% blijven zwaar drukken op de exploitatie van het museum. Het negatieve resultaat is te wijten aan onvoorziene noodzakelijke uitgaven aan het onderhoud van het monument, de opbouw van de voorziening groot onderhoud en het aantrekken van tijdelijk extra personeel. Door de bezuinigingen is de flexibiliteit van de exploitatie verminderd, waardoor het museum bij plotselinge tegenvallers meer risico loopt.

In totaal werd er voor €3.118.044 aan inkomsten gegenereerd dankzij bijdragen van een reeks van fondsen voor speciale projecten, de entreegelden en andere inkomsten bovenop de subsidie van het ministerie van OCW van €2.866.475. Het percentage van de eigen inkomsten komt hiermee op 52,1%.

Het negatieve exploitatieresultaat zal volgens de subsidievoorwaarden naar rato worden verdeeld over het Bestemmingsfonds OCW en de Algemene Reserve. Het eigen vermogen had per 31 december 2016 een omvang van €723.821, opgebouwd uit een Algemene Reserve van €517.705, een Bestemmingsreserve Nalatenschappen van €204.713 en een Bestemmingsfonds OCW van €1.403. Op termijn blijft het streven de Algemene Reserve te laten groeien naar €800.000. Dit bedrag is gebaseerd op het verlies aan inkomsten uit entreegelden wanneer het museum gedurende één jaar gesloten zou zijn. Daarbij wordt uitgegaan van het doorlopen van de subsidie, zodat het museum gedurende die periode aan al zijn lopende verplichtingen zou kunnen voldoen. Door het negatieve resultaat is het dit jaar niet mogelijk om de Algemene Reserve te verhogen.

Bij de jaarrekening 2016 is een goedkeurende verklaring van de accountant verstrekt. De door het ministerie van OCW geëiste presentatieverplichtingen inzake de bezoekersaantallen, educatieve activiteiten, digitale registratiegraad, websitebezoek en collectie- en veiligheidsplannen zijn alle nagekomen en veelal sterk overtroffen.

De afdeling fondsenwerving heeft samen met andere betrokken collega's zeer goede resultaten weten te bereiken. De verwachting is dat additionele financiering via de bekende fondsen voor projectbijdragen in de toekomst lastiger wordt vanwege de toegenomen concurrentie. Desondanks gaat het museum vol vertrouwen de uitdaging aan om de ambitieuze plannen voor de komende jaren te realiseren.

EXPLOITATIEREKENING	2016	2015
BATEN		
SUBSIDIES OCW	€ 2.866.475	€ 2.862.563
OVERIGE SUBSIDIES ¹	€ 319.255	€ 550.212
EIGEN INKOMSTEN ²	€ 2.798.789	€ 2.961.922
TOTAAL	€ 5.984.519	€ 6.374.697
LASTEN		
PERSONEELSKOSTEN	€ 2.478.847	€ 2.329.064
AFSCHRIJVINGEN	€ 106.798	€ 63.766
HUUR/BEVEILIGING	€ 74.265	€ 142.959
AANKOPEN	€ 144.371	€ 329.707
OVERIGE LASTEN ³	€ 3.603.763	€ 3.075.329
TOTAAL	€ 6.408.044	€ 5.940.825
DIVERSE BATEN/LASTEN ⁴	€ 7.266	€ 22.014
AANKOOPFONDSEN ⁵	€ 373.555	€ -377.247
STORTING RESERVE NALATENSCHAPPEN	€ -83.648	€ -121.065
RESULTAAT	€ -126.352	€ -42.426
STORTING IN ALGEMENE RESERVE EN BESTEMMINGSFONDS OCW	€ -126.352	€ -42.426
BALANS PER		
DEBET		
VASTE ACTIVA	€ 3.268.495	€ 3.609.153
VLOTTENDE ACTIVA	€ 75.006	€ 99.696
VORDERINGEN	€ 809.224	€ 617.255
LIQUIDE MIDDELEN	€ 3.315.255	€ 3.573.141
TOTAAL	€ 7.467.980	€ 7.899.245
CREDIT		
ALGEMENE RESERVE	€ 517.705	€ 583.538
BESTEMMINGRESERVE NALATENSCHAPPEN	€ 204.713	€ 121.065
BESTEMMINGSFONDS OCW	€ 1.403	€ 61.924
RESTAURATIE/AANKOOPFONDSEN	€ 2.772.262	€ 3.145.816
VOORZIENINGEN	€ 929.923	€ 827.860
LANGLOPENDE SCHULDEN ⁶	€ 2.092.600	€ 2.470.101
KORTLOPENDE SCHULDEN	€ 949.374	€ 688.941
TOTAAL	€ 7.467.980	€ 7.899.245

1 Dit zijn subsidies uit publieke middelen; waaronder een subsidie van de provincie Noord-Holland voor het funderingsherstel van het Fundatiehuis.

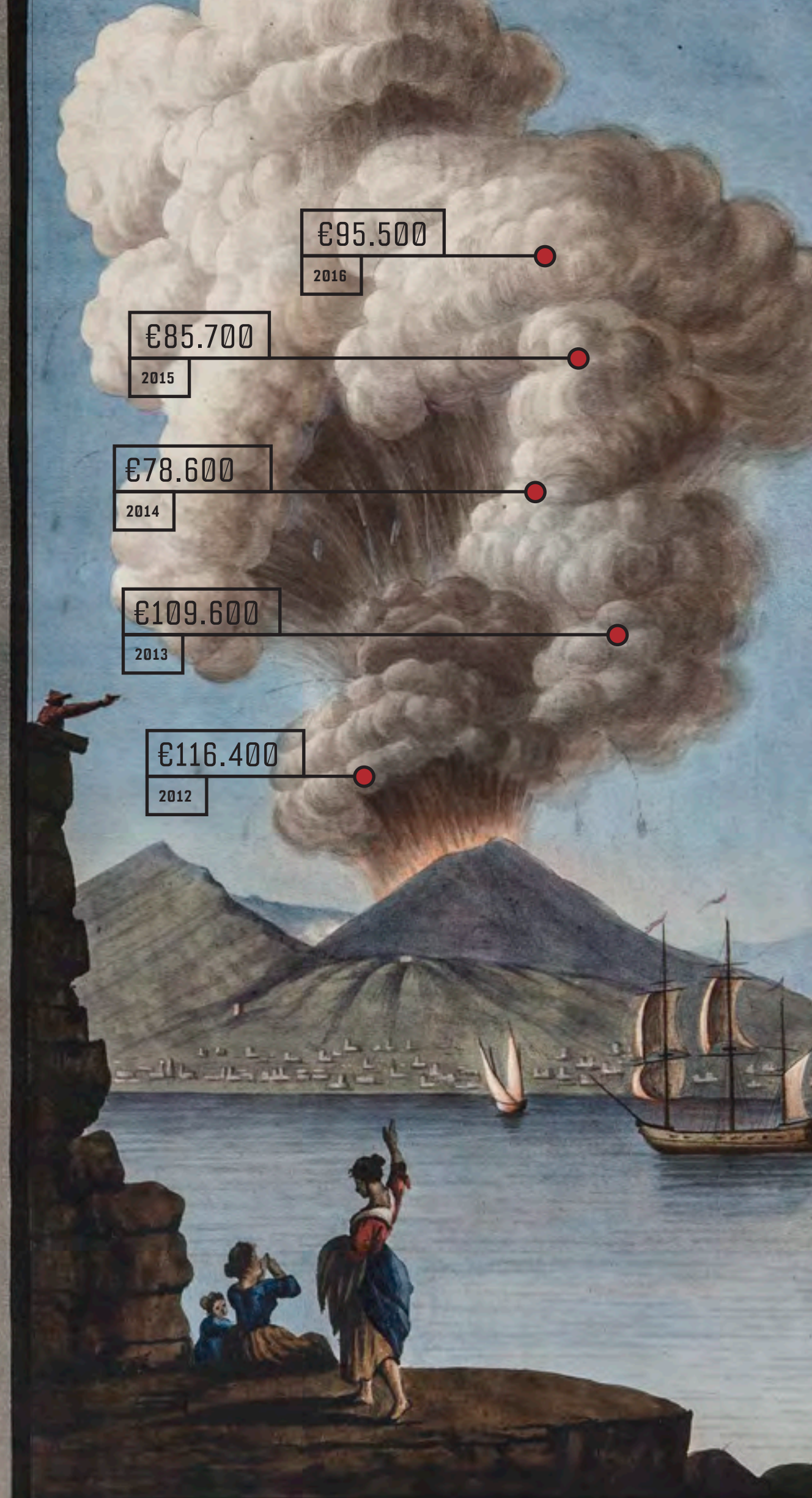
2 De eigen inkomsten bestaan uit entreegelden, zaalverhuur, bijdragen van vriendenfondsen en private fondsen voor specifieke projecten.

3 In de overige lasten zijn o.a. de kosten van onderhoud en restauratie van het gebouw en de kosten van tentoonstellingen opgenomen.

4 In deze post zijn de rentebaten opgenomen.

5 In deze post zijn onttrekkingen en stortingen in diverse restauratie- en aankoopfondsen opgenomen.

6 Dit bedrag betreft investeringssubsidies met betrekking tot o.a. de in 1996 afgeronde verbouwing en nieuwbouw van het museum. Elk jaar valt een deel van de investeringssubsidie vrij gelijk aan de afschrijvingslasten.

2016
AANWINST

TITEL

BLOSSOM / BIRTHDAYPARTY

KUNSTENAAR

RINKE NIJBURG
(1964)

DATERING

2002

VERWERVING

SCHENKING BART SPOORENBERG

Teylers Museum ontving het zilveren *Green Key Certificaat* in het Patronaat

Opening van het *DWDD Pop-Up Museum*

Januari

Uit handen van de Haarlemse wethouder duurzaamheid Cora-Yfke Sikkema en Erik van Dijk, directeur van Green Key, ontvingen Teylers Museum en zeven andere Haarlemse culturele instellingen op dinsdag 26 januari 2016 in het Patronaat het felbegeerde *Green Key Certificaat* voor duurzame bedrijfsvoering. Teylers kreeg zilver, het een na beste resultaat.

Op 28 januari 2016 openden minister Jet Bussemaker (OCW), prof. dr. Dymph van den Boom (UvA) en Matthijs van Nieuwkerk (DWDD) in het Allard Pierson Museum de tweede editie van het *DWDD Pop-Up Museum*. Robbert Dijkgraaf verzamelde schatten uit de collecties van Teylers Museum

en Museum Boerhaave en toverde daarmee de Senaatskamer van het Amsterdamse museum om tot een ware Wunderkammer. De tentoonstelling was tot en met 22 mei te zien en trok 45.397 mensen.

De afgetreden Teylers Stichting Directeuren John Trip en Cees van Wijk namen op 28 januari afscheid van de medewerkers van het museum en andere relaties.

Op 31 januari werd de Winterlezing *De brief van Barnabas* gegeven. Hoogleraar Maarten Menken, lid van Teylers Godgeleerd Genootschap, vertelt hierin over het Oude Testament. Menken overleed in maart na een kort ziekbed.

Tijdens het *Goed Geld Gala* werd er €235.000 toegekend aan Teylers Museum

Johan Barthold Jongkind, *Wintergezicht*, 1864

Februari

Tijdens het *Goed Geld Gala* van de BankGiro Loterij werd op 3 februari een bedrag van €200.000 toegekend aan Teylers Museum. Hiermee kan het museum bijzondere aankopen voor de collectie doen en de presentatie verbeteren. Daarnaast mocht Teylers Museum een cheque van €35.019 in ontvangst nemen. Dit is de opbrengst van de zogenoemde geormerkte loten die het afgelopen jaar voor het eerst in de Entreehal zijn verkocht aan deelnemers die specifiek Teylers Museum willen steunen.

Op 7 februari gaf Cees Eysberg de lezing *Nederland schaatsland* bij de tentoonstelling *Echte winters*.

In *Echte winters* werd ook aandacht besteed aan het klimaat. Worden onze winters nu echt steeds minder winters? Geoloog Salomon Kroonenberg gaf op 21 februari zijn visie op de klimaatveranderingen in een lezing.

Van 27 februari t/m 6 maart vierde Teylers de voorjaarsvakantie in het museum met extra veel leuke activiteiten voor kinderen.

Niek van Sas, emeritus hoogleraar Geschiedenis na 1750 en voorzitter van Teylers Tweede Genootschap, gaf op 28 februari een Winterlezing over het Verenigd Koninkrijk van Willem I.

Bart Spoorenberg

Maart

De barre winter van 1890-91 was op 6 maart het onderwerp van de lezing door kunsthistoricus en schaatser Michiel Kersten. Met zijn presentatie gaf hij de bezoekers van de tentoonstelling *Echte winters* een extra winters gevoel.

Van 7 maart t/m 11 september was de presentatie *Munten van Holland* in de Penningvitruine te zien. Munten uit het graafschap en de provincie Holland uit de collectie van de Stichting Roodenburg van Looy waren te bewonderen.

Bart Spoorenberg, verzamelaar én buurman van Teylers Museum schonk het museum in de afgelopen jaren een groot aantal hedendaagse tekeningen. Een selectie van deze tekeningen, waaronder werk van Rosemin Hendriks,

Rinke Nijburg, Emo Verkerk, Arno Kramer, Paul Klemann, Hans de Wit en Wouter van Riessen, was van 18 maart t/m 12 juni te zien in Teylers Prentenkabinet. De opening van de tentoonstelling was meteen de start van het hedendaagse cultuurfestival *De Haarlemse Lente*.

Op 20 maart eindigde de verlengde tentoonstelling *Echte winters* met 78.438 bezoekers. De expositie met 19de-eeuwse ijsgezichten werd daarmee één van de best bezochte tentoonstellingen ooit.

Nieuwe Vrienden en Sterrenwachers werden op 24 maart uitgenodigd om kennis te maken met het bestuur van Teylers Museum Vrienden Fonds en de medewerkers van het museum.

Bezoekers aan de tentoonstelling *De luchtballon*

April

Op 1 april ging de productie van de werkende replica van de Grote Elektriseermachine officieel van start in Duitsland. Vanaf mei 2017 zal de replica te zien zijn in het Lorentz Lab.

Het College van Burgemeester en Wethouders van Haarlem bracht op 12 april een bezoek aan Pieter Teylers Huis en het Lorentz Lab.

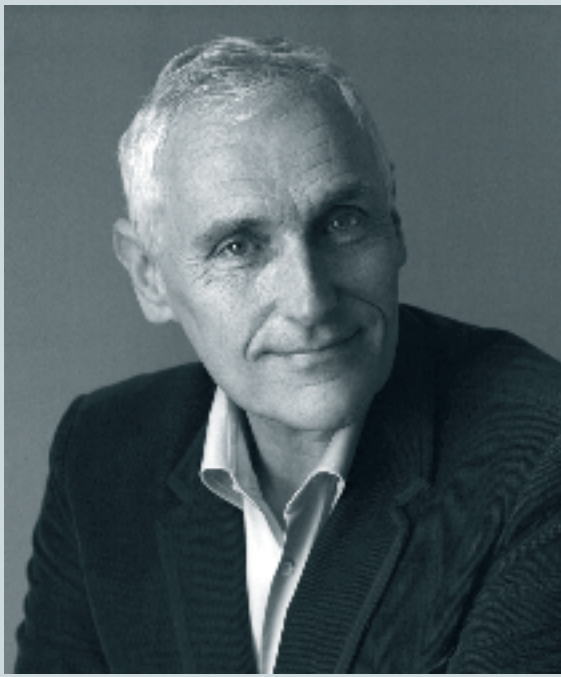
Op 15 april vond het Symposium van de Chemie Historische Groep plaats in Teylers Museum. Jan Stobbe, vrijwilliger van Teylers Museum, vertelde over de classificatie van mineralen. Marieke Hendriksen van de Universiteit Utrecht vertelde over de toepassing van mineralen in de 18de-eeuwse chemische geneeskunde. Ad Maas van Museum Boerhaave sprak over de bijdragen van de Nederlandse scheikundigen in deze tijd.

Tweede Kamerlid Eppo Bruins opende *De luchtballon*

De Museumweek startte op 16 april. Ter gelegenheid daarvan gaf Teylers iedere dag rondleidingen langs de hoogtepunten uit het museum.

Op 23 april werden de Vrienden uitgenodigd voor de Voorjaars Vriendendag, die dit keer in het teken stond van kunst verzamelen.

Op 29 april openden Eppo Bruins, lid van een ballonteam, natuurkundige en Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie, en burgemeester Bernt Schneiders samen de tentoonstelling *De luchtballon*.

Arthur Japin gaf een lezing over luchtvaartpionier Santos-Dumont

Mei

Schrijver Arthur Japin pakte op 1 mei het publiek in met een lezing over zijn boek *De gevleugelde* waarin de Braziliaanse luchtvaartpionier Alberto Santos-Dumont ervan droomt te kunnen vliegen zoals de helden van Jules Verne.

Vrienden werden op 3 mei uitgenodigd voor een *private view* van *De luchtballon*. Op 19 mei adviseerde de Raad voor Cultuur positief over de plannen van het museum. De Raad is zeer positief over de ideeën om de komende jaren het verhaal over de collecties, gebouwen en geschiedenis in hun samenhang te gaan vertellen.

Op 15 mei en 12 juni werden twee bijzondere pianoconcerten gegeven in de Geheerzaal. De concerten werden gegeven op de piano van verzamelaar Bart Spoorenberg en vormden een muzikale verdieping op zijn tentoonstelling in het Prentenkabinet.

Daphne Deckers leest voor uit haar kinderboek

Daphne Deckers las op 22 mei voor uit haar kinderboek *Het vliegende schaap* waarin het verhaal van de eerste bemande ballonvlucht verteld wordt.

De Stichting Roodenburg van Looy verwierf op 26 mei een uiterst zeldzame Hollandse munt. Van deze penning van graaf Dirk IV (1039-1049) zijn er maar enkele bewaard gebleven.

De tentoonstelling *Mark Smeets. De triomf van het tekenen* in het Boekenkabinet werd op 27 mei geopend door Piet Schreuders, Luuk Smeets en Violet Bakker. De tentoonstelling maakte deel uit van de *Haarlemse Stripedagen*.

Martin Monnickendam, *Ponte Vecchio te Florence*, 1932

Juni & Juli

In het Lorentz Lab kunnen leerlingen straks experimenteren met replica's van verschillende apparaten uit het museum. Op 1 juni ging de productie van deze replica's van start.

Van 10 tot 14 en 24 tot 28 juni werden Sterrenwachtleden mee naar Parijs genomen om in de voetsporen te treden van Teylers Museums eerste directeur Martinus van Marum. Op zoek naar het 18de- en 19de-eeuwse Parijs werden o.a. het Muséum national d'Histoire Naturelle in de Jardin des Plantes, het Musée des Arts et Métiers en het Prentenkabinet van het Louvre bezocht.

Van 24 juni t/m 23 oktober was de tentoonstelling *Groeten uit Italië. Pastels van Martin Monnickendam* te zien in het Prentenkabinet. De tekeningen waren eerder dit jaar door de Stichting Vrienden van de schilder Martin Monnickendam geschonken aan het museum.

Meer dan 100 paleontologen uit Europa verzamelden zich van 7 t/m 10 juli in het museum voor het congres van de European Association of Vertebrate Palaeontologists. Naast lezingen en presentaties werd er ook onderzoek gedaan naar een aantal fossielen uit Teylers collectie.

In het kader van *De luchtballon* las Simon van der Geest op 10 juli voor uit zijn Kinderboekenweekgeschenk *Per ongelukt!*. Het verhaal over de rampzalige Noordpoolexpeditie van Zweedse ballonvaarder Salomon Andrée werd natuurlijk niet overgeslagen.

Negen stellen gaven elkaar het Ja-woord in de Geheerzaal

Augustus

Op 16 augustus ging de laatste week van de zomer-vakantie in. Natuurlijk was er weer extra veel te beleven in het museum voor de hele familie.

Anita Homan uit Zaandam was op 24 augustus de 100.000ste bezoeker van 2016 in Teylers Museum. Samen met haar moeder Thea Homan kwam Anita naar *De luchtballon* kijken. 'Om nog even het zomergevoel vast te houden.'

Steven en Suzanne Ras trouwden op 26 augustus in Teylers Museum. Ze waren één van de negen koppels die in 2016 elkaar het ja-woord gaven in de Geheerzaal.

Opening van het academisch jaar met de *MuseumJeugdUniversiteit* en vlogger MeisjeDjamila (midden)

Roland van Schelven opent de tentoonstelling *Jan Weissenbruch*

September

Tijdens het internationale FIDEM-congres over moderne penningkunst in Gent ontving conservator Jan Pelsdonk op 6 september de *Cuhaj Award of Distinction*. Deze onderscheiding wordt uitgereikt door vakgenoten en is een erkenning voor het werk dat wordt verricht op het gebied van hedendaagse penningkunst.

Op 9 september opende Roland van Schelven, Voorzitter van de Landelijke Stichting Open Monumentendag en oud-burgemeester van Culemborg de tentoonstelling *Jan Weissenbruch*. Historicus en Weissenbruchliefhebber Maarten van Rossem vertelde waarom niemand het werk van de kunstenaar mocht overslaan.

In het Open Monumentenweekend op 10 en 11 september was het museum gratis toegankelijk.

Het nieuwe seizoen van de boekenmiddag *Teylers Ontmoet* opende op 11 september met conservator Terry van Druten over de catalogus bij de tentoonstelling *Jan Weissenbruch* en Rick Honings over zijn boek *De dichter als idool - literaire roem in de negentiende eeuw*. Naast deze gasten interviewde publicist Alexander Reeuwijk in 2016 de schrijvers Norbert Peeters, Eric Brinckmann, Kees Dekker, Frieda van Essen,

Louis Beyens, Adwin de Kluyver, Johan van de Gronden, Reinier Spreen, Dik van der Meulen, Kester Freriks, Albert Beintema, Koos Dijksterhuis, Jacques Grégoire, Matthias Depoorter en Arita Baaijens.

Vanaf 13 september presenteerde het museum de tentoonstelling *Penningkunst in de zestiende eeuw* in de Penningvitrine.

Bijna 100 dolenthousiaste kinderen vierden op 21 september de opening van het academisch jaar met de *MuseumJeugdUniversiteit* in Teylers Museum. Naast heel veel leuke en leerzame presentaties, konden de kinderen kennismaken met de populaire vlogger MeisjeDjamila.

Op 27 september kwamen de leden van de Lorentz Kring samen in Teylers Museum. De experimenten die straks aangeboden worden aan scholieren in het Lorentz Lab, werden door hen alvast getest.

De Vrienden beleefden op 30 september een bijzondere excursie in Culemborg en Oud-Zuilen. Het thema was de 19de-eeuwse wereld van Jan Weissenbruch. Uiteraard werd ook de Weissenbruchwandeling gelopen.

Prinses Irene was te gast in *Teylers Ontmoet*

De museumbeveiligers in hun nieuwe outfits

Oktober

Op 3 oktober droegen Teylers Museum en de Stichting Circusarchief Jaap Best samen de collectie van deze stichting in eigendom over aan de Bijzondere Collecties van de UvA. De Collectie Best werd toegevoegd aan de reeds bij de UvA aanwezige collectie Hartmans, de circuscollectie van het voormalige Theater Instituut Nederland (TIN) en de collectie van Herman Linssen. Hierdoor is een van de grootste circuscollecties ter wereld ontstaan, die voor onderzoek en onderwijs beschikbaar wordt gesteld en wordt ontsloten.

Tijdens het *Weekend van de Wetenschap* op 1 oktober was er van alles te doen in Teylers. Kinderen maakten hun eigen Marslander, deden spannende proeven met kracht, licht, geluid en elektriciteit en konden verder kennismaken met de wereld van licht tijdens de *Mad Science Show*.

Op 8 oktober was er een speciale editie van *Teylers Ontmoet*. Prinses Irene vertelde deze middag over het natuurgebied in het midden van Zuid-Afrika dat zij vijftien jaar terug kocht om onder andere de oorspronkelijke flora en fauna te herstellen. Nooit eerder was *Teylers Ontmoet* zo snel uitverkocht. Directeur Marjan Scharloo leidde haar voorafgaand aan de lezing rond in het museum.

Vanaf 8 oktober schitterden de museumbeveiligers in hun nieuwe outfits.

Bezoekers van het Geschiedenisfestival konden op 8 oktober een spannende zaklantaarn rondleiding volgen in het museum.

Op 9 oktober waren Gottmer Kinderboekenschrijvers en illustratoren Jan Paul Schutten, Floor Rieder, Lydia Rood, Sylvia Weve, Marc ter Horst, Eliane Gerrits, Geert-Jan Roebers, Bette Westera, Tamara Bos en de mensen van Lottaland in het museum voor presentaties en workshops.

Herfstvakantie betekent in Teylers Museum tekenen. Van 17 t/m 23 oktober kon jong en oud weer werken aan de langste roltekening ooit. Dit jaar mocht iedereen prachtige paleizen of andere wonderlijke gebouwen op papier zetten.

De tentoonstelling *Watteau* werd op 18 oktober in het Städel Museum in Frankfurt geopend. Vanaf februari 2017 is de tentoonstelling in Teylers te zien.

Nieuwsgierige Vrienden konden op 29 oktober een kijkje nemen achter de schermen.

Yvonne Bleyerveld was een van de schrijvers van de bestandscatalogus van Teylers' 16de-eeuwse Nederlandse tekeningen

Night at the museum met 100 deelnemers van de BankGiro Loterij

November

WireWeaving in Dinxperlo begon op 1 november met de bouw van *de Kooi van Faraday* voor het Lorentz Lab. Met deze imposante kooi kan de replica van de Grote Elektriseermachine straks veilig aan het publiek gedemonstreerd worden.

Op 4 november was de feestelijke presentatie van de bestandscatalogus van Teylers' 16de-eeuwse Nederlandse tekeningen die door kunsthistorici Ilja Veldman en Yvonne Bleyerveld is geschreven. Tegelijkertijd ging de bijbehorende tentoonstelling *Renaissance in Teylers* open in het Prentenkabinet. Naast veel andere pareltjes was er een aantal schitterende tekeningen van Goltzius te zien.

Night at the museum, wie is daar niet nieuwsgierig naar? Deze filmtitel werd op 5 november voor 100 deelnemers van de BankGiro Loterij werkelijkheid. Met spannende zaklantaarn rondleidingen en live muziek werd het een onvergetelijke avond.

Elke vijf jaar wordt in Teylers Museum de 'van der Veen/Teylers Museum Prize for the Contemporary Art Medal' uitgereikt. Op 8 november werd penningkunstenaar Tetsuji Seta uit Japan gekozen tot winnaar. De uitreiking zal in juli 2017 plaatsvinden in Teylers Museum.

Conservator Terry van Druten gaf op 16, 22 en 24 november lezingen over de tentoonstelling *Jan Weissenbruch*. De presentaties waren exclusief voor Museumkaarthouders.

Historisch econoom Philipp Rössner van de Universiteit van Manchester verzorgde op 19

november de jaarlijkse *Van Gelderlezing* van de Stichting Nederlandse Penningkabinetten in Teylers Museum.

Op 22 november werden *de Sterrenwachtleden*'s avonds ontvangen in het museum. Riëks Swarte vertelde over zijn theatrale *tour De Lorentz Formule*, Directeur Teylers Stichting Niels Teves en directeur Marjan Scharloo spraken over de doelen van Pieter Teyler, kunsthistoricus Yvonne Bleyerveld en conservator Michiel Plomp vertelden over de tentoonstelling *Renaissance in Teylers*, wiskunde professor Sjoerd Verduyn Lunel gaf een *techtalk* over complexe systemen en museumdocent Annemarie Nibbering liet de gasten tekenen als Watteau.

Teylers Museum kreeg een aquarel van Jan Weissenbruch (1822-1880) geschonken door de heer en mevrouw E.R. Osieck-Winkelman uit de nalatenschap van E.A. Veltman (1878-1964), de grootvader van de heer Osieck. Op 22 november werd de schenking toegevoegd aan de tentoonstelling *Jan Weissenbruch*.

In samenwerking met de Universiteit Leiden werd op 23 november de *Cleveringalezing* gehouden door Jaap de Hoop Scheffer, oud secretaris-generaal van de NAVO, in Teylers historische Gehoorzaal.

Eric Jorink, onderzoeker bij het Huygens ING en bijzonder Teyler Hoogleraar Verlichting en Religie aan de Universiteit Leiden, vertelde tijdens de *Winterlezing* van Teylers Stichting op 27 november over het onderzoek van Johannes Swammerdam.

Andy de Bruijn uit Moordrecht was de 150.000ste bezoeker

Martin Weiss en Hieke Huistra ontvingen de penning van Teylers Stichting

December

De gouden en zilveren prijspenning van Teylers Stichting werd 9 december uitgereikt aan Martin Weiss en Hieke Huistra. De onderzoekers hadden historische studies gedaan naar hoe wetenschappelijke collecties kunnen bijdragen aan inzicht in de vorming, verspreiding en consumptie van kennis.

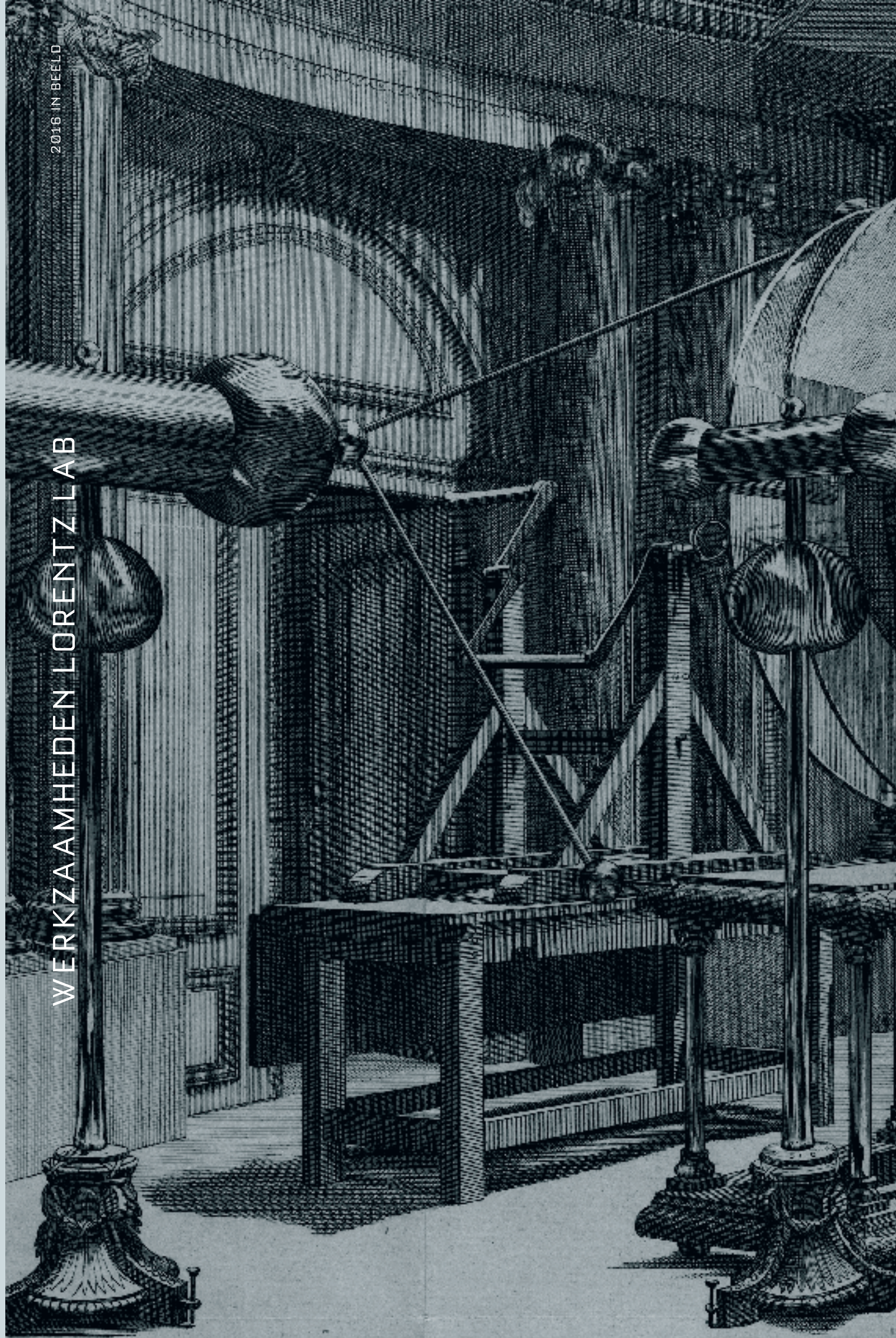
Tussen 13 en 16 december bezocht de Erfgoedinspectie Teylers Museum. Met het ingaan van de nieuwe Erfgoedwet op 1 juli 2016 heeft Teylers Museum een wettelijke taak toegewezen gekregen voor het beheer van het erfgoed. In het kader daarvan bracht de Erfgoedinspectie, onderdeel van het ministerie van OCW, een eerste bezoek aan het museum om de stand van het collectiebeheer en -behoud te beoordelen. De inspecteurs spraken met diverse medewerkers, bezochten de depots en onderzochten het administratieve en fysieke beheer van de verschillende museumcollecties. De rapportage met bevindingen volgt in 2017.

Andy de Bruijn uit Moordrecht werd op 18 december blij verrast als 150.000ste bezoeker van Teylers Museum in 2016. Het jaar werd uiteindelijk afgesloten met bijna 158.000 bezoekers, een absoluut record.

Van 24 december t/m 8 januari was het kerstvakantie en bood Teylers extra veel activiteiten aan. Zo werden er familieworkshops gegeven, ging het Tuinlab open voor spannende experimenten en werden er rondleidingen gegeven.

Op 29 december vertelde Yvonne Bleyerveld, kunsthistorica en lid van Teylers Tweede Genootschap, in de *Winterlezing* over het magnifieke werk van de Haarlemse kunstenaar Hendrick Goltzius, ruim vertegenwoordigd in het museum.

In december 2016 werd bekend dat de BankGiro Loterij de overeenkomst als vaste beneficiënt voor de volgende vijf jaar hernieuwde. In de periode 2017 tot en met 2021 kan Teylers Museum een jaarlijkse bijdrage van 200.000 euro tegemoet zien ter ondersteuning van de collectie en om de verzameling nog beter toegankelijk te maken voor het publiek. Sinds 2007 heeft het museum ruim 3 miljoen euro ontvangen van de loterij.

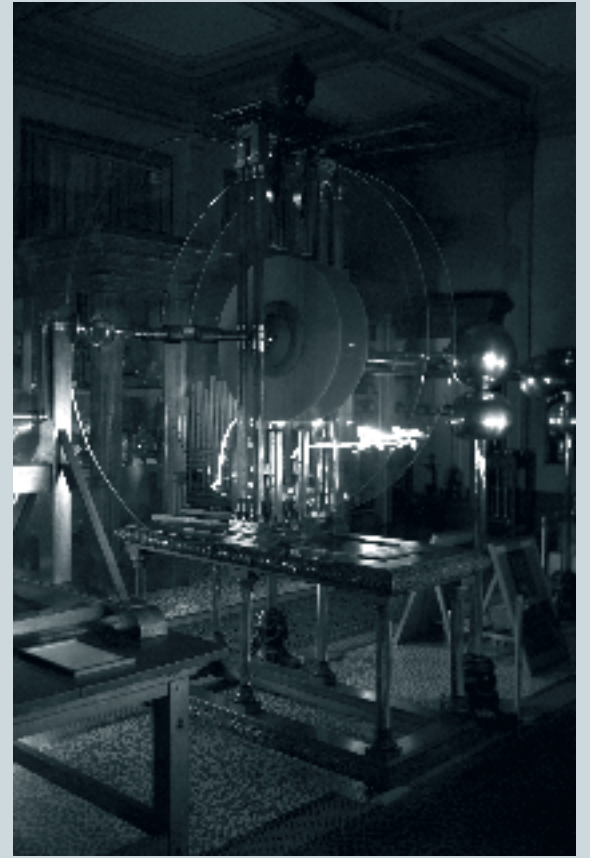
In 2016, het jaar voor de grote opening van het Lorentz Lab, werden belangrijke stappen gezet.

In de bouw werden voorbereidingen getroffen voor het plaatsen van de nieuwe glazen kap in de passage. De passage verbindt het museumgebouw met het Lorentz Lab. De buitenmuren zijn door het glazen plafond en de glazen wand één geheel geworden.

Het oude woonhuis van Pieter Teyler en het Lorentz Lab zijn zorgvuldig afgesloten om het geheel veilig te kunnen verbouwen en restaureren. In maart nam Annemiek Iking, projectmanager Pieter Teylers Huis en Lorentz Lab, collega's mee naar de bouwplaats om ze op te de hoogte te houden van alle werkzaamheden.

Een vernuftig watermistinstallatiesysteem werd geplaatst om het gebouw en de objecten optimaal te beschermen bij brand. Teylers is het eerste museum in Nederland met deze nieuwe techniek.

De aangetaste kozijnen, het gescheurde metselwerk en de geroeste gevelankers werden aangepakt. Terwijl de bouwwerkzaamheden tijdens de bouwvak stil lagen, werd er op andere plekken hard doorgewerkt.

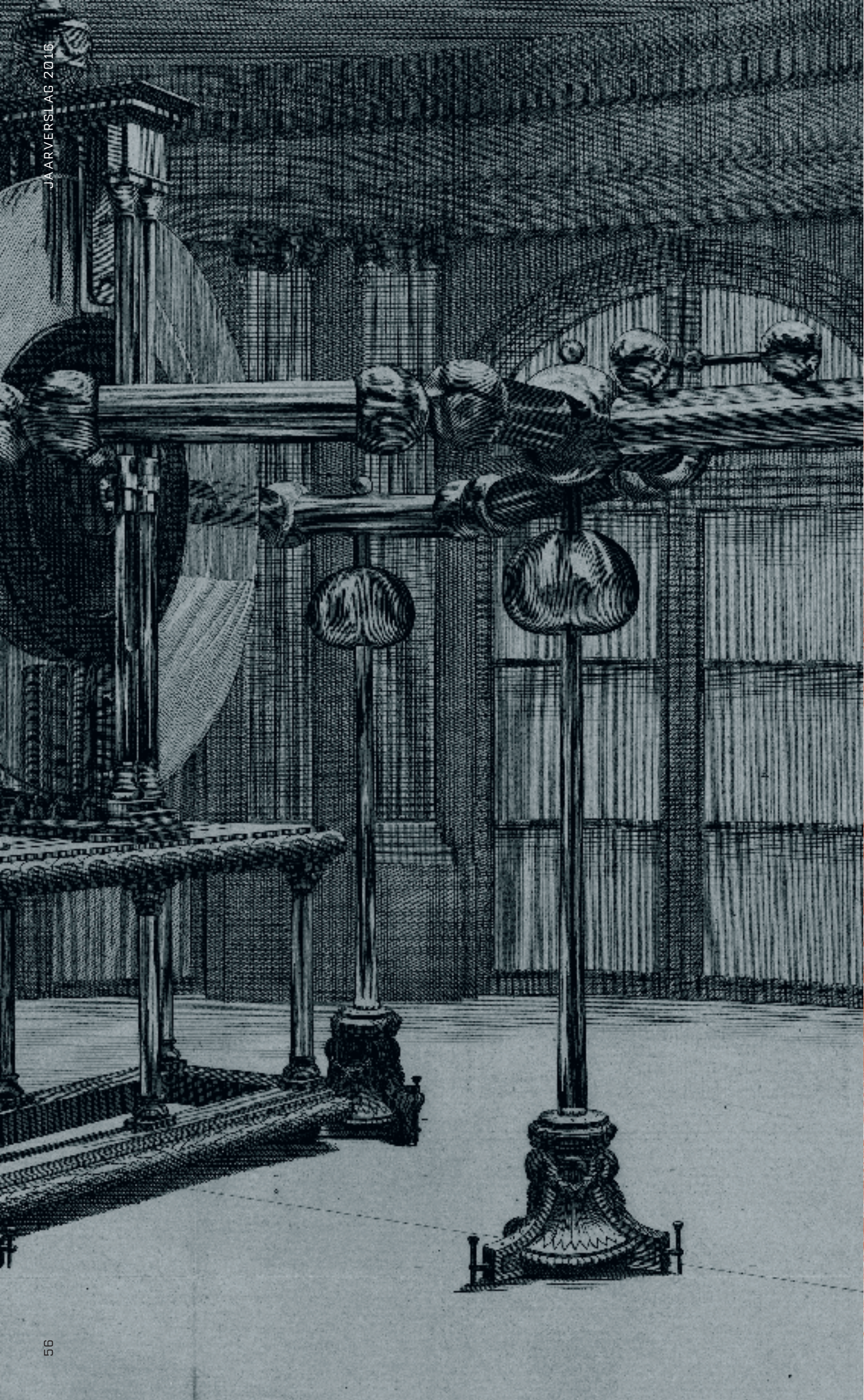

Zo werkte ornamentensnijder Anna Stringer aan het houtwerk voor de replica van de Grote Elektriseermachine voor het Lorentz Lab.

In Duitsland bouwden specialisten van Histex, verbonden aan de Universiteit Oldenburg, aan de replica zelf. En dat had heel wat voeten in de aarde. Hoe bouw je een exact gelijkende en even prachtige machine uit 1784 na met de wensen en veiligheidseisen van nu? Het oorspronkelijke apparaat deed het alleen bij koud en droog weer. De replica zou het na opening onder alle omstandigheden moeten doen.

Na een grondig onderzoek naar de haalbaarheid is de bouw uiteindelijk in april 2016 gestart. De specialisten vonden een alternatief voor het gebruik van kwik bij de opwekking van elektrische lading. De werkende replica van de Elektriseermachine zou in een zogeheten kooi van Faraday komen te staan die bezoekers en netwerken beschermt tegen de elektromagnetische straling. Verder zal de machine worden voorzien van onzichtbare, moderne aanpassingen die het instrument optimaal laten werken.

Met de opening van het Lorentz Lab in mei 2017 kan iedereen eindelijk zien hoe het grootste wetenschappelijke apparaat van zijn tijd werkte.

BIJLAGEN

SCHENKINGEN

Schenking mevrouw M. Arens
Julia Giesberts (1893-1983),
*Tekenles bij kunstenaarsvereniging
Kunst Zij Ons Doel*, 1926, **tekening**

Schenking de heer M. de Clercq

Meester van de Egmont albums
(16de eeuw), *Neptunus verrast
Caenis*, **tekening**

De volgende groep van 38 tekeningen en 1 prent was reeds in het museum aanwezig sinds 2007 als promised gift en is in 2016 officieel overgedragen:

Anoniem 16de eeuw, *Rebecca verlaat het huis van haar ouders*, **tekening**

Ludolf Bakhuizen (1630-1708),
Schepen op een woelige zee, **tekening**

Gerrit Battem (1636-1684),
Gezicht op een laan leidend naar een landhuis, **tekening**

Jan Abrahamsz. Beerstraten (1622-1666), *Amsterdamse of Spaarnwouder Poort te Haarlem*, **tekening**

Nicolaes Pietersz. Berchem (1620-1683), *Veehoeders op een landweg*, **tekening**

Jacob Cats (1741-1799), *Reizigers op een dijk bij harde wind*, **tekening**

Gerbrand van den Eeckhout (1621-1674), *Berglandschap*, 1659, **tekening**

Allaert van Everdingen (1621-1675), *Weids landschap met huijkar*, **tekening**

Jan Jozefsz. van Goyen (1596-1656), *Gezicht op Haarlem; Landschap met bruggetje; Stadsmuur en overdekte brug*, **tekeningen**

Josua de Grave (1643-1712), *Legerkamp bij Leuven*, 1674; *Legerkamp bij Sint Truiden*, 1675; *Riviergezicht met een kasteel op een klif; De tent van kolonel Walenborg*, 1674; *Landschap met legerkamp*, 1674; *Het leger nabij Condé (Fr)*, 1674; *Legerkamp van Willem III*, 1674; *Legerkamp bij Mons*, 1676; *Legerkamp nabij dorpje*, 1674; *Het leger voor Valenciennes*, 1676, **tekeningen**

Jan van der Heyden (1637-1712), toegeschreven aan, *Utrechtse herberg Het Bonte Peerd*, **tekening**

Jan Swart van Groningen (1490/1500-1560/70), omgeving van, *Potifars vrouw met de mantel van Jozef*, **tekening**

Jan Lievens (1607-1674), *Begroeide waterkant*, **tekening**

Jan Luyken (1649-1712), *Een Spaanse soldaat bedrogen door een vrouw*, **tekening**;

Een Spaanse soldaat bedrogen door een vrouw, 1684, **grafiek**

Pieter Molijn (1595-1661), *Heuvelandschap met reizigers*, 1659, **tekening**

Maj van Oers (1953), *Zonder titel*, 2001, **tekening**

Plas (17de eeuw), *Zeeschepen*, **tekening**

Pieter Jansz. Quast (1606-1647), *Heer in cape en gevederde hoed; Schurk met lange neus trekt zijn zwaard*, **tekeningen**

Abraham Rademaker (1676/77-1735), *De Grote Houtpoort te Haarlem*, **tekening**

Cornelis Saftleven (1607-1681), *Een bedelaar*, **tekening**

Hans Scholze (1933-1993), *Zonder titel*, 1977; *Zonder titel*, 1977; *Zonder titel*, 1976, **tekeningen**

Maarten de Vos (1532-1603), *Kluizenaar Vinvalocius*, **tekening**

Anthonie Waterloo (1609-1690), *Buiten een versterkte stadsmuur*, **tekening**

Thomas Wijck (ca. 1616-1677), *Vechtende boeren in een herberg*, **tekening**

Schenking de heer T. Gerber
Tobias Gerber (1961), *Hoax*, **tekening**

Schenking de heer H. van Gerner
Henk van Gerner (1942), *Zonder titel*, 1986; 1986; 1985; 2010; 2010, **tekeningen**

Schenking jhr. G.E. Loudon
Wijnand Esser (1779-1860), *De oude Hollanders herleven weeder; De Rot is in de Val*, 1813, **prent**

Schenking de heer en mevrouw Mosler-Reiss

Heinrich Adam (1787-1862), *Gezicht op het Comomeer*, 1832, **tekening**

Augustin Palme (1808-1897), *Italiaans landschap*, 1838, **tekening**

Schenking de heer en mevrouw Osieck-Winkelman uit de nalatenschap van mevrouw E.A. Veltman

Jan Weissenbruch (1822-1880), *De Wagenbrug te Den Haag*, 1870, **tekening**

Schenking de heer en mevrouw Bergen-van Nierop

Albertus Brondgeest, (1786-1849), *Studies van lezende jongen en vrouw met kapje*, 1803, **tekening**

Abraham-Louis-Rodolphe Ducros (1748-1810), *Rustende man met hoge hoed*, 1808, **tekening**

Willem Albertus Haanebrink (1762-1840), *Portret van een jongeman*, **tekening**

Frederik Hendrik Kaemmerer (1839-1902), *Begroeide trellis en twee handenstudies; Chantilly, olieverfschetsen*

Schenking de heer B. Spoorenberg

Marlies Appel (1945), *Zonder titel (zittende vrouw); Zonder titel (liggende vrouw)*, 1999, **tekeningen**

Karin Arink (1967), *Zonder titel*, 2006, **tekening**

Gijs Assmann (1966), *Bevloeiing*, 1998, **tekening**

Lise Haller Baggesen (1969), *Zonder titel*, **tekening**

Pieter Bijwaard (1955), *Zonder titel (hond en loep)*, 1995, **tekening**

Maurice van Daalen, *Zonder titel (afrastering)*, 2007; *Zonder titel (gevlochten huis)*, 2007; *Zonder titel (cirkelvormig hekwerk)*, 2006; *Zonder titel*, 2008, **tekeningen**

D.A.T. (Drawing Apart Together), *Vrouw met baard*, 2010, **tekening**

Pietsjanke Fokkema (1960), *Zonder titel (oranje capuchon)*, 1998, **tekening**

Helen Frik (1960), *Kommer en kwel met de antroposofie*, 1997, **tekening**

Rosemin Hendriks (1968), *Portret Bart Spoorenberg*, 2016, **tekening**

Marja Jansen (1950), *La lettre*, 2002, **tekening**

Stefan Kasper (1983), *De laatste Bokito*, 2008; *Knekelaapje*, 2016, **collages**

Judith Maria Kleintjes (1963), *Zonder titel (handschoenen)*, 2004, **tekening**

Kees de Kort (1958), *Zonder titel*, 1999, **tekening**

Pieter Kusters (1958), *Zonder titel (zwarte korte broek)*, 1996, **tekening**

Lara de Moor (1969), *Zonder titel (zelfportret)*, 2003, **tekening**

Rinke Nijburg (1964), *Blossom*, 2002; *Lagoon*, 2008, **tekeningen**

Stance Oonk (1959), *Ruggengraat*, 2015; *Dance*, 2015, **tekeningen**

Nicole Schulze (1978), *Pink flamingos*, 2013; *Queen of noise*, 2008, **tekeningen**

Koes Staassen (1985), *Lower all defenses R.P.*, 2014, **tekening**

Shinkichi Tajiri (1923-2009), *Zonder titel* (knoop), 1990, **monotype**

Vincent Uilenbroek (1980), *Groene compositie*, 2013; *Revolutie*, 2011, **tekeningen**

Schenking de heer M. Warshaw, ter nagedachtenis aan Erik P. Löffler
Anoniem 16de eeuw, *Marktsceen met apen*, 1571, **tekening**

Schenking Stichting Vrienden van de Schilder Martin Monnickendam

Martin Monnickendam (1874 - 1943), *Het atelier van de beeldhouwer Abraham Hesselink*, 1906; *Appelboomgaard*, 1916; *Plaveisel voor de Santa Maria della Salute te Venetië*, 1929; *Kade met schepen (Venetië)*, 1929; *Landschap; Boerderij in Noord-Holland*, 1917; *Archiginnasio Antico te Bologna*, 1932; *Mozaïek in de Sant' Appolinare in Classe te Ravenna*, 1929; *Paraplu tegen wand geplaatst*, 1905; *De San Marco te Venetië*, 1929; *Middeleeuws bouwwerk in Bologna*, 1932; *Schip bij Ancona*, 1938; *De begraafplaats bij S. Miniato te Florence*, 1932; *De fontein van Verrocchio te Florence*, 1932; *Monte Quirinale te Rome*, 1934; *Gezicht op Castel S. Angelo te Rome*, 1934; *Ponte Vecchio vanaf Ponte alle Grazie te Florence*, 1932; *Lunet van Luca della Robbia in het Palazzo di Parte Guelfa*, Florence, 1932; *Gezicht op Siena met Martin Monnickendam leunend op een muurtje*, 1932; *In het park*, 1906; *Het Strijkje*, 1908; *Stilleven met appels*, 1917; *Straatje te Ventimiglia*, 1931; *Jongen en meisje kijkend naar een zittende schilder te Venetië*, 1929; *Vrouw met kind onder davidster te Venetië*, 1929; *Het theater 'La Fenice' te Venetië*, 1929; *Auto's en figuren*, tekeningen Schetsboekje Rome I; Schetsboekje Rome II, schetsboeken

AANKOPEN

Aangekocht met steun van de heer M. de Clercq, New York
Christiaen Jansz. Dusart (1618-1682), *Doodsportret van Maria Koeck Claesdr.*, 1679, **pastel**

Aangekocht met steun van Teylers Museum Vriendenfonds
Tobias Gerber (1961), *Lorelei; Hans en Grietje; Pietá; Roodkapje*, **tekeningen**

Henri Jacobs (1957), *Journal drawing 672, 'James Gandolfini died'*, 2013; *Journal drawing 612, 'Knitting and bricklaying'*, 2012; *Journal drawing 681, 'molecules'*, 2013, **tekeningen**

Nour-Eddine Jarram (1956), *Zonder titel (meisjesportret)*, 2016, **tekening**

Hans de Wit (1952), *In bright Shadows II*, 2015; *In bright Shadows I*, 2015, **tekeningen**

Aangekocht met steun van de BankGiro Loterij

Andy Warhol (1928-1987), *Zonder titel (Geboeide handen)*, 1953, **tekening**. Met dank aan Daniel Blau.

Jan Weissenbruch (1822-1880), *De Grutterstraat te Rhenen*, 1850, **tekening**

Aangekocht met steun van de Brook Foundation
Louis-Gabriel Moreau (1740-1806), *Montgolfier heteluchtballon boven Saint-Germain*, 1783, **gouache in contemporaine, met leer beklede, goud bestempelde doos**

Aangekocht met steun van de Stichting Roodenburg van Looy

Wijnand Nuijen (1813-1839), *Havenstad in Normandië*, 1836, **schilderij**

Josephus Augustus Knip (1777-1847), *Stalinterieur met geiten*, 1820, **schilderij**

Aangekocht door Teylers Museum

Charles Laplante (1837-1903), *Dood van den luchtreiziger La Mountain*, 1875, **grafiek**

Josef Ofer (1965), *Zonder titel (ingewanden)*, 2015; *Zonder titel (verdrinkende klok)*, 2015; *Zonder titel (guillotine)*, 2013; *Zonder titel (hoog water)*, 2012; *Zonder titel (de laatste druppel)*, 2012; *Zonder titel (hoofdmaaltijd)*, 2012; *Zonder titel (gesluierte figuur)*, 2012; *Zonder titel*

(gesluierte figuur met strop), 2012; *Zonder titel (ladder)*, 2011; *Zonder titel (dode walvis)*, 2012; *Zonder titel (kerkhof)*, 2012; *Zonder titel (de dood)*, 2015, **tekeningen**

Diverse kunstenaars, *Democritische Almanak* 1840 en *bruiloftsboek*, 1840; diverse kunstenaars, *Album Amicorum en bruiloftsboek*, 1808, **albums**

SCHENKINGEN

Schenking de heer W.H.K. van Dam

David van der Kellen (1804-1879), *Watersnoodmedaille en bijbehorend draagteken, aan Samuel van Dam, heer van Hekendorp en Polanen wegens verdiensten tijdens de watersnoodramp van 1861*, 1861, zilver

Nicolaas van Swinderen (1705-1760), *Zilveren huwelijk van Dirk van Dam en Cornelia de Cromme*, 1742, zilver

Schenking de heer C.H.M. Peeperkorn
Anoniem, *vijf- en twintig heller uit Duits Oostafrika onder keizer Wilhelm II* (1888-1918), 1916, brons

Schenking mevrouw J.B.E. Stokhuyzen

Cephas Stauthamer (1899-1983), *Honderd jaar Winkler Prins encyclopedie*, 1970, brons

Henk van Bommel (1938), *Vertrek van de Pilgrim Fathers naar Amerika in 1620*, 1970, brons

Thérèse van der Pant (1924-2013), *Penning voor verdienstelijke personeelsleden die tien of meer jaar bij het Rijksmuseum Amsterdam hebben gewerkt, aan J.B.E. Stokhuyzen*, 1991, brons

Schenking Numismatische Kring Kennemerland
Anoniem, gulden 1976, stuiver 1991 en twee euro 2016 met instempeling ‘wapen van Haarlem’ Siem Wagner, veertig jaar Numismatische Kring Kennemerland, 2016, brons en tin

Schenking Firma Venrooy N.V.
Anoniem, serie van acht proefslagen van de stempels van Teylers Eerste - en Tweede Genootschap tonend de situatie voor - en na de restauratie, 2012, lood

OVERIGE SCHENKINGEN

Diverse publicaties, geschenken door de heren M. Bloemendal, W.H.K. van Dam, H. Gerritsen en A.J. de Koning

AANKOPEN

Otakar Dušek (1974), *Mond van Jan Palach, symbool voor verzet tegen het kwaad*, 2014, zilver

Marit Hertzdahl-Hartman (1938), *Koninklijk Belgisch Genootschap voor Numismatiek 175 jaar*, 2016, brons

Paul Huybrechts (1951), *FIDEM XXXIV congres te Gent*, 2016, brons

SCHENKINGEN

Schenking mevrouw J. Baars
Twee balansen uit het laboratorium van Lorentz

AANKOPEN

D. Lubach, *Natuurlijke historie van Nederland. Anthropologie. De bewoners van Nederland*, Haarlem, A.C. Kruseman, 1861 (in één band met: F.W.C. Krecke, *Natuurlijke historie van Nederland. Het klimaat van Nederland*)

Martinus van Marum, *Beschrijving van de Papiniaanschen Pot of Dampketel*, 1818

WETENSCHAPPELIJKE COLLECTIES

BRUIKLENNEN

UITGAANDE KORTLOPENDE BRUIKLENNEN

NEDERLAND

Amersfoort, Museum Flehite, Rik Wouters & Nederland
1 tekening van Rik Wouters, 1 tekening van Leo Gestel

Amstelveen, Cobra Museum voor Moderne Kunst, Constant. Ruimte + Kleur
1 tekening van Constant

Amsterdam, Rijksmuseum Amsterdam, Adriaen van de Velde. Meester van het Hollandse landschap
4 tekeningen van Adriaen van de Velde

Amsterdam, Universiteit van Amsterdam, Uva Erfgoed, Bijzondere Collecties & Allard Pierson Museum, DWDD Pop-Up Museum
2 tekeningen van Jacob Marrel, 1 prent van Carl Hackert, 1 prent van Christian von Mechel, 1 tekening van C.F.D. Diets, 5 tekeningen van Rochus van Veen, 3 prenten van Hendrik Hondius I, 1 tekening anoniem 18de eeuw, 1 tekening van Elisabeth Johanna Koning, 1 object van George Adams, 1 object van Adam Steitz, 11 fossielen waaronder het Monster van Fayum en een Mosasauruskaak, 2 boeken waaronder deel 1 van Scheuchzers *Geestelijke Natuurkunde*, 1 zwarte stolp, 3 mineralen, 1 object van M. Logeman

Bunnik, Museum Oud Amelisseweerd, Lodewijk Napoleon - tragisch heerser
1 penning van George, 1 penning toegeschreven aan Lageman, 1 munt van Lodewijk Napoleon Bonaparte

Den Haag, Museum Bredius, Linking Pieces
1 tekening van Roelant Savery

Doorwerth, Museum Veluwezoom, Leven en werk van Johannes Warnardus Bilders (1811-1890)
1 tekening van Johannes Warnardus Bilders

Eelde, Museum De Buitenplaats, De Appel. Tussen schuld en onschuld
2 anonieme prenten, 1 tekening van Albertus Jonas Brandt, 1 prent van Joan (Hans) Collaert, 1 tekening van Rochus van Veen

Enkhuizen, Zuiderzeemuseum, Wild van water
1 tekening van Adolf le Comte, 1 tekening van Reinier Craeyvanger, 1 tekening van Jan Evert Grave, 1 prent van Rembrandt Harmensz. van Rijn

Enschede, Rijksmuseum Twenthe, Gainsborough in his own words
2 prenten van Richard Earlom, 3 prenten van Pietro Antonio Martini

Enschede, Rijksmuseum Twenthe, Eindelijk! De Lairesse
1 tekening van Gerard de Lairesse

Gorssel, Museum MORE, Johan van Hell. Op klare toon
1 schilderij van Johan van Hell

Gouda, Museum Gouda, Erasmus 'ik wijk voor niemand'
1 tekening toegeschreven aan Hans Holbein

Haarlem, De Hallen, Reiskoorts – bij Nederlandse kunstenaars sinds 1850
1 schilderskist, 4 tekeningen van Marius Bauer, 2 tekeningen van Wilem de Famars Testas, 2 tekeningen van Willem Gerard Hofker, 2 tekeningen van Uwe Poth en 1 tekening van Petrus Henricus Theodorus Tetar van Elven

Haarlem, Frans Hals Museum, Reiskoorts in de 16e- en 17e eeuw
4 tekeningen en 1 prent van Hendrick Goltzius, 1 tekening van Vincent Laurensz. van der Vinne, 2 prenten van Frans Jansz. Post, 1 prent van Jan Luyken

Laren, Singer Laren, Kunsthandel Buffa - Schoonheid te koop
3 prenten van Rembrandt Harmensz. van Rijn, 1 tekening van Louis Apol, 1 prent van Johann Wilhelm Kaiser, 1 tekening van Henricus Wilhelmus Couwenberg, 1 prent van Carel Lodewijk Dake, 2 prenten van André Benoit Barreau Taurel

Rotterdam, Museum Boijmans van Beuningen, Project Rotterdam
1 tekening van Hendrick Goltzius

Utrecht, Catharijne Convent, Franciscus
1 prent van Pietro Faccini, 1 prent van Michel Lasne, 1 tekening van Girolamo Muziano, 1 prent van Paulus Pontius, 1 prent van Camillo Procaccini, 1 prent van Rembrandt Harmensz. van Rijn, 1 tekening van Giovanni Mauro della Rovere, 1 prent van Lucas Vorsterman I

BUITENLAND

Appenzell, Kunstmuseum Appenzell, Jonathan Bragdon – Dasein
1 tekening van Jonathan Seville Bragdon

Frankfurt am Main, Städel Museum, Watteau. Der Zeichner
10 tekeningen van Antoine Watteau

Kleve, Haus Koekoek, Cornelis Lieste (1817-1861). Schilder van het licht
5 tekeningen van Cornelis Lieste

Londen, Dulwich Picture Gallery, Adriaen van de Velde. Dutch Master of Landscape
4 tekeningen van Adriaen van de Velde

Madrid, Museo del Prado, Ribera. Maestro del Dibujo
2 tekeningen van Jusepe de Ribera

Washington, National Gallery of Art, Drawings for Paintings in the Age of Rembrandt
1 tekening van Jacob Isaacksz. van Ruysdael

Amsterdam, Museum het Rembrandthuis
1 prent van Rembrandt van Rijn en 2 prenten van Jan Lievens

Amsterdam, Science Center NEMO, voor een mini-versie van de Ovale Zaal.
9 fossielen waaronder een schild van een reuzenschildpad, 9 instrumenten waaronder een snaargalvanometer en een telescoop, 41 objecten uit de mineralencollectie waaronder 32 perenhouten kristalmodellen van Haiüy, 10 platen van Audubons *Birds of America* uit de Teyler editie uit 1972

Den Bosch, Museum Slager
1 schilderij van Petrus Slager

Den Haag, ministerie van OCW, voor de vitrine Wat het oog ziet.
6 instrumenten waaronder een microscoop en een sextant, 2 boeken over James Cook, 2 fossielen en 2 facsimile's van tekeningen

Haarlem, Frans Hals Museum
1 schilderij van Cornelis van Haarlem

Haarlem, Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen
1 schilderij van Geraldine van de Sande Bakhuyzen

Haarlem, Museum Haarlem
1 microscoop

INKOMENDE KORTDURENDE BRUIKLENNEN

Jan Weissenbruch
Amsterdam, Particuliere collectie, 1 aquarel
Amsterdam, Rijksmuseum, 2 schilderijen en 8 prenten
Amsterdam, Van der Meij Fine Arts, 1 schilderij
Amsterdam, Van Gogh Museum en De Mesdag Collectie, 1 schilderij
Antwerpen, Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, 1 schilderij
Bilthoven, Particuliere collectie, 2 schilderijen
Den Bosch, Noordbrabants Museum, 1 schilderij
Den Haag, Gemeentemuseum, 8 schilderijen, 3 aquarellen en 3 schetsboeken
Den Haag, Haags Historisch Museum, 2 schilderijen
Dordrecht, Dordrechts Museum, 2 schilderijen
Enschede, Particuliere collectie, 1 schilderij
Enschede, Rijksmuseum Twenthe, 1 schilderij
Enschede, Stichting Edwina van Heek, 2 schilderijen
Geldrop, Particuliere collectie, 1 schilderij en 1 aquarel
Groningen, Groninger Museum, 1 schilderij
Heemstede, Particuliere collectie, 1 aquarel
Houston, Particuliere collectie, 1 schilderij
Londen, Royal Collection, 2 schilderijen
Loon op Zand, Particuliere collectie, 1 schilderij
Nijmegen, Museum Het Valkhof, 2 schilderijen
Oss, Museum Jan Cunen, 1 schilderij
Rhenen, Particuliere collectie, 1 schilderij
Rotterdam, Museum Rotterdam, 1 schilderij
Schoten, Particuliere collectie, 1 schilderij
Spaarndam, Particuliere collectie, 1 schilderij
Utrecht, Particuliere Collectie, 1 schilderij
Zeist, Particuliere collectie, 1 schilderij

Kunst aan het Spaarne. Collectie Bart Spoorenberg
Haarlem, Collectie Bart Spoorenberg, 63 werken op papier (tekeningen, aquarellen, prenten, collages en gemengde technieken). 16 werken uit de tentoonstelling zijn na afloop geschonken aan het museum.

Groeten uit Italië. Pastels van Martin Monnickendam
Parijs, Fondation Custodia Collection Frits Lugt, 2 tekeningen
Amsterdam, Stichting Vrienden van de schilder Martin Monnickendam, 33 tekeningen

De Luchtballon
Amsterdam, Rijksmuseum, 25 voornamelijk prenten en een waaier van het K.O.G.
Amsterdam, Stadsarchief, 3 prenten
Amsterdam, UvA Erfgoed, 5 boeken en tijdschriften
Breda, Particuliere collectie, 1 moderne luchtballon inclusief brander en mand
Haarlem, Stichting Circusarchief Jaap Best, 2 posters waaronder een van Friedlander
Parijs, Particulier, 7 objecten waaronder een tafel met afbeelding van een ballon
Parijs, Musée des Arts Décoratifs, 3 objecten waaronder een pendule
Parijs, Museum Carnavalet, 19 objecten waaronder stoelen, tabaksdozen en posters
Purmerend, Particuliere collectie, 4 objecten waaronder een windsnelheidsmeter
Rotterdam, Atlas van Stolk, 4 prenten
Vught, Particuliere collectie, 12 prenten en objecten waaronder hoogtemeters

INKOMENDE LANGDURIGE BRUIKLENNEN

De heer mr. J.M. Boll
Avery Preesman (1968), *Zonder titel*, 1988, tekening

Familie Kramer
Fossiel van een Coelacant

Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen
Philosophical Transactions of the Royal Society, Proceedings of the Royal Society en de Comptes Rendus de l'Academie des Sciences (3 tijdschriften, in totaal 9 titels).
Isaac Newton, *Philosophiae Naturalis Principia Mathematica*, 1ste en 3de druk

Diverse particuliere collecties, 6 schilderijen en 4 tekeningen:
Jaap Kaas (1898-1972), *Jonge gorilla ('Japie') en kakkerlak*, 1940; *Zelfportret*, 1940; *Curiosité anachronique*, 1946; *Ma légitime* (Portret Margot Kaas-Brandon), 1948, **tekeningen**
Charles Howard Hodges (1764-1837), *Portret van Anthony Luden* (1794-1846), 1830; Jan Adam Kruseman Jz. (1804-1862), *Portret van Jacob Hendrik Luden* (1765-1838), 1838; *Portret van Anna Catharina Luden-Duker* (1803-1851), 1839; August Allebé (1838 - 1927), *Portret van Johannes Luden* (1792-1868), 1868; Frederik Hendrik Kaemmerer (1839-1902), *Portret van Jet Carbentus breiend in het duin*, 1873; Pieter Haaxman (1854-1937), *Gebroken snaren*, 1890, **schilderijen**

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
114 objecten (boeken, penningen, postzegels, prenten en diverse paraferalia) uit de collectie Boudewijn Büch en 1 tekening van Jacques de Gheyn II (1565 - 1629), *Studie van een boomstronk en plant op een muur*, 1585

Stichting Reinhold De Wilde
Willem de Kooning (1904-1997), *Zonder titel*, **tekening**
De eerder in bruikleen gegeven objecten van deze stichting staan vermeld in de voorgaande jaarverslagen.

Stichting Roodenburg van Looy
Anoniem, Holland, *graaf Dirk IV, hollandse penning uit Rijnsburg*, **zilver**, 1039-1049
De eerder in bruikleen gegeven werken van deze stichting staan vermeld in de voorgaande jaarverslagen.

Universiteit Leiden / De Nederlandsche Bank,
83 munten en 144 penningen

Vereniging Haerlem,
1 gouden penning van Elias Voet junior, 1912, inclusief bruin leren doosje

TEYLERS STICHTING

Pieter Teyler van der Hulst (1702-1778) heeft bij testament Teylers Stichting in het leven geroepen om kennis van godsdienst, kunst en wetenschap onder de burgers te bevorderen en om behoeftigen te ondersteunen. Teylers Stichting is eigenaar van het gebouw en de collecties van Teylers Museum. Sinds 1981, het jaar waarin Teylers Museum structurele overheidssubsidie toegekend kreeg, heeft Teylers Stichting het beheer van het museum door middel van een convenant overgedragen aan de Stichting tot Beheer en Instandhouding van Teylers Museum.

Teylers Stichting is verantwoordelijk voor twee in het testament genoemde Genootschappen, te weten het Godgeleerd Genootschap en het Tweede Genootschap. In het Tweede Genootschap zijn natuurkunde (fysica en biologie), letterkunde, geschiedenis, kunstgeschiedenis en numismatiek vertegenwoordigd. Ter stimulering van de wetenschap schrijven de leden van de beide Genootschappen jaarlijks een prijsvraag uit en geven lezingen in het museum.

In 2016 is de prijsvraag van Professor dr. F. van Lunteren, hoogleraar Geschiedenis van de Natuurwetenschappen te Amsterdam en Leiden en lid van Teylers Tweede Genootschap, uit 2013, geformuleerd met de titel: “gevraagd wordt: een historische studie die illustreert hoe onderzoek naar natuurwetenschappelijke collecties bij kan dragen aan inzicht in de vorming, circulatie en consumptie van kennis” bekroond met een gouden en zilveren penning.

De leden van het Tweede Genootschap en Directeuren van Teylers Stichting hebben op 9 december 2016 een gouden penning toegekend aan de inzending van dr. Martin Weiss “The Masses and the Muses. A History of Teylers Museum in the Nineteenth Century” met de begeleidende teksten “A ‘Complete’ History of Collections” en “A History of Science and Medicine Library”. De inzending van dr. Hieke Huistra “Preparations on the move. The Leiden Anatomical Collections in the Nineteenth Century” met de verbindende tekst “Collection Matters: How Objects and Collections Shape Scientific Practices” is bekroond met een zilveren penning.

Ook heeft de Stichting twee bijzondere leerstoelen opgericht aan de Universiteit Leiden. De leerstoel ‘Geschiedenis van de natuurwetenschappen’ wordt sinds 2007 bekleed door professor dr. Frans van Lunteren. Hij richt zijn onderzoek op de geschiedenis van de Nederlandse natuur-wetenschappen tussen 1815 en 1940 en Teylers Museum in het bijzonder. Professor dr. Eric Jorink bekleedt sinds 2013 de tweede leerstoel, ‘Verlichting en religie in historisch en sociaal-cultureel perspectief’. Hij houdt zich onder meer bezig met de raakvlakken tussen geloof, kunst en wetenschap in de Verlichting, meer in het bijzonder met het ontstaan van collecties en musea.

Teylers Godgeleerd Genootschap bestond in 2016 uit de volgende leden:

Prof. dr. M. Barnard, hoogleraar Praktische Theologie/Liturgiewetenschap aan de Protestantse Theologische Universiteit, bijzonder hoogleraar Liturgiewetenschap aan de VU Amsterdam

Prof. dr. H.L. Beck, hoogleraar Godsdienstwetenschap, in het bijzonder van de Islam, Faculteit der Geesteswetenschappen, Universiteit Tilburg

Prof. dr. Eric Jorink, onderzoeker aan het Huygens ING en bijzonder Teyler hoogleraar Verlichting en Religie in historisch en sociaal cultureel perspectief, Universiteit Leiden

Prof. dr. M. Popovic, Hoogleraar Oude Testament en het vroege Jodendom, met bijzondere aandacht voor Qumran en de Dode Zee-rollen, Rijksuniversiteit Groningen

Prof. dr. E.G.E. van der Wall, hoogleraar geschiedenis van het Christendom, Universiteit Leiden

Teylers Tweede Genootschap bestond in 2016 uit de volgende leden:

Prof. dr. W. van Anrooij, Hoogleraar Nederlandse Letterkunde tot de Romantiek, Universiteit Leiden

Dr. Y.L. Bleyerveld, freelance kunsthistoricus, gespecialiseerd in de Nederlandse kunst van de zestiende eeuw, in het bijzonder prent- en tekenkunst

Professor dr. F.H. van Lunteren, Hoogleraar Geschiedenis van de Natuurwetenschappen aan de Vrije Universiteit Amsterdam en aan de Universiteit Leiden en bijzonder Teyler hoogleraar Geschiedenis van de Natuurwetenschappen, Universiteit Leiden.

Drs. A. Pol, Oud-conservator Geldmuseum Utrecht.

Dr. ir. W. van Saarloos, Vice-president Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen

Prof. dr. N.C.F. van Sas, Oud-hoogleraar geschiedenis na 1750, Universiteit van Amsterdam

Prof. dr. L.E.M. Vet, directeur Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO /KNAW) en buitengewoon hoogleraar evolutionaire ecologie, Wageningen Universiteit

Teylers Stichting wordt, zoals in het testament bepaald, bestuurd door een college van vijf Directeuren. In 2016 hadden hierin zitting:

Drs. F.E. van Citters-van de Grampel, presiderend directeur en penningmeester
Mr. E.H. Huisman
Mr. S.C. Teves
Prof. dr. S.M. Verduyn Lunel
Mevrouw R.A.M. van Voorst van Beest-Gunst, secretaris

TEYLERS MUSEUM VRIENDEN FONDS

Het Teylers Museum Vrienden Fonds is een onafhankelijke stichting die in de breedste zin van het woord steun verleent aan het museum. De stichting heeft de culturele ANBI status.

Het Teylers Museum Vrienden Fonds is voortgekomen uit de Stichting Vrienden van Teylers Museum, opgericht in 1975, en het Teylers Museum Fonds dat sinds 1992 bestond. De doelstelling van het Vrienden Fonds is het bevorderen van de bloei van Teylers Museum. Dit doel wil het Fonds bereiken door het bijeenbrengen en beheren van bijdragen van betrokken vrienden, periodieke schenkers en andere particuliere begunstigers uit binnen- en buitenland.

Het Vrienden Fonds wordt structureel gesteund door Vrienden, Bijzondere Vrienden, Sterrenwachers, Lorentz Kringleden en Pieter Teyler Kringleden. Ook eenmalige schenkingen en nalatenschappen komen in het Fonds terecht. Het Vrienden Fonds doet jaarlijks donaties aan Teylers Museum, en ondersteunt daarmee concrete projecten en activiteiten van het museum. De vriendenbijdragen kunnen jaarlijks worden gebruikt om het museum te steunen bij projecten op de korte en middellange termijn. De bijdragen van de Sterrenwachers gaan deels in een op de toekomst gericht endowment-vermogen. De bijdragen van de Lorentz Kringleden zijn specifiek bedoeld voor projecten op het gebied van bèta wetenschappen in het museum. De bijdragen van de Pieter Teyler Kring zijn bestemd voor het monumentale gebouw. Andere geormerkte bijdragen worden besteed aan de doelstelling die de schenker heeft geformuleerd en die past binnen het Vrienden Fonds.

Dit jaar heeft het Vrienden Fonds twee nieuwe Fondsen op Naam kunnen verwelkomen. Matthijs de Clercq, die al jarenlang een belangrijke mecenas van het museum is, heeft zijn eigen stichting laten opgaan in het Fonds Matthijs de Clercq. Doel is het verlenen van steun aan Teylers Museum voor de uitbreiding van de collectie tekeningen en wat daar rechtstreeks of zijdelings verband mee houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. Ultimo 2016 zat er €46.705 in dit Fonds.

Daarnaast werd het Fonds Numismatiek opgericht dankzij een donatie van €60.000 van de voormalige Stichting Vrienden van het Geld Museum. Het Fonds Numismatiek heeft als doelstelling het verlenen van financiële ondersteuning aan Teylers Museum bij het verwerven van numismatische objecten ter completering van de numismatische collectie.

Samen met het Fonds Van Regteren Altena Loman, het Fonds legaat Boting, en het Fonds Moderne Kunst is het aantal Fondsen op Naam binnen het Vrienden Fonds hiermee op vijf gekomen. Daarnaast zijn er ook geormerkte schenkingen gedaan, die in passende reserves zijn gestort.

Het Teylers Museum Vrienden Fonds heeft sinds 2013 in de Verenigde Staten een Teylers Museum Friends Fund binnen The Netherland America Foundation. Schenkingen aan dat Friends Fund worden doorgeschonken aan het Vrienden Fonds in Nederland. Via deze weg benut een aantal Amerikaanse burgers de fiscale voordelen in hun land bij het schenken van geld of kunstwerken ten behoeve van Teylers Museum.

In 2016 groeide het Vrienden Fonds van 1.698 naar 1.810 gevers. In totaal telden we 1.682 Vrienden (was 1.575 in 2015), 21 Bijzondere Vrienden (was 18), 67 Sterrenwachers met een periodieke schenkingsovereenkomst (was 67), 25 overige Sterrenwachers (eenmalige grote schenkingen) en 15 Lorentz Kringleden (was 13). De donaties van al deze gevers, samen met enkele bijzondere schenkingen en nalatenschappen en de Fondsen op Naam, zorgden voor €362.583 aan inkomsten voor het Vrienden Fonds in 2016.

De Beleggingscommissie, bestaande uit drie bestuursleden, kwam in 2016 vier maal bijeen om de resultaten nauwlettend te analyseren. De ABN AMRO heeft een mandaat om het vermogen te beleggen volgens een vastgesteld Beleggingsstatuut. Hierbij is gekozen voor een defensief beleggingsprofiel.

In 2016 is een positief rendement van 3,52% gerealiseerd. Het vermogen is met €193.178 gestegen (economische marktwaarde op 31 december 2016).

Het Teylers Museum Vrienden Fonds heeft in 2016 een donatie gedaan aan het museum van €30.000 ten behoeve van het ontwikkelen van een nieuwe bezoekersgids. Daarnaast werd een bijdrage van €10.000 gedaan ten behoeve van de aankoop van moderne tekenkunst, €500 voor de aanschaf van een krokodillenbek en facsimile, en een algemene donatie van €58.000 die gebruikt wordt voor verschillende activiteiten.

Kunstwerken die die het Fonds ontving zijn direct doorgeschonken aan Teylers Museum, o.a. drie tekeningen en twee schilderijen van 19de-eeuwse kunstenaars (schenking de heer en mevrouw Bergen-van Nierop).

Het Bestuur van het Teylers Museum Vrienden Fonds kwam in 2016 vier maal bijeen. In november werd bestuurslid Marc Wesseling opgevolgd door Henry van Geen. Op 31 december eindigde het bestuurslidmaatschap namens Teylers Stichting van Renee van Voorst van Beest-Gunst, zij zal q.q. worden opgevolgd door Niels Teves.

Wij danken beide vertrekkende bestuursleden heel hartelijk voor hun jarenlange inzet en betrokkenheid.

Het bestuur wil de stijgende groei van het aantal vrienden en begunstigers de komende jaren voortzetten. Daarnaast worden er extra inspanningen verricht voor het werven van grote particuliere giften ten behoeve van het project Pieter Teylers huis. Doel is de omvangrijke restauratie en openstelling van het woonhuis van de founding father Pieter Teyler, die tijdens zijn leven ijverde voor een betere maatschappij en wilde dat met zijn geld ook voor de generaties ná hem een plek zou blijven waar kunst, kennis en ontdekkingen toegankelijk zijn voor iedereen. Het bestuur heeft een speciale campagnegroep gevormd waarin ook Jacqueline Lenterman heeft plaatsgenomen.

Dankzij de generositeit en steun van vele particuliere Vrienden, begunstigers, schenkers en erflaters kan het museum steeds meer mensen, jong en oud, enthousiast maken voor kunst en wetenschap. Het bestuur van het Teylers Museum Vrienden Fonds en is hen daarvoor zeer erkentelijk. Zo kunnen wij ons steentje bijdragen aan het doorgeven van de rijke geschiedenis van Teylers Museum aan de komende generaties.

Kees Storm
Voorzitter Stichting Teylers Museum Vrienden Fonds

Het bestuur van het Teylers Museum Vrienden Fonds is onbezoldigd en de samenstelling was per 31 december 2016 als volgt:

drs. K.J. [Kees] Storm
drs. A. [Lex] Boogaarts MBA CAIA
mr. S. [Saskia] Sicking
mw. R.A.M. [Renée] van Voorst van Beest-Gunst, bestuurslid namens Teylers Stichting
jhr. H.C. [Henry] van Geen
mr. E.J. [Erik] Westerink

Een uitgebreide versie van dit jaarverslag, inclusief de jaarrekening, is te lezen op de website.

STICHTING ROODENBURG VAN LOOY JAARVERSLAG

De stichting heeft ten doel het verkrijgen, bewaren, beheren, uitbreiden en in stand houden van de muntenverzameling, schilderijenverzameling en de andere verzamelingen op het gebied van kunst, kunstnijverheid en boeken, bijeengebracht door de heer Willem Roodenburg Senior, de heer drs. Willem Roodenburg Junior en mevrouw Anna Elisabeth Roodenburg-van Looy.

De stichting tracht haar doel onder andere te bereiken door haar verzamelingen onder te brengen in Teylers Museum.

In 2016 breidde de stichting haar bij Teylers Museum beheerde collectie uit met een uiterst zeldzame Hollandse munt, geslagen te Rijnsburg.

Het bestuur kwam in 2016 twee maal bijeen en was als volgt samengesteld:

Mr. E.H. Huisman, voorzitter
Dr. M.C. Plomp, secretaris
Drs. Marina Aarts, bestuurslid

STICHTING FONDS MATTHIJS DE CLERCQ JAARVERSLAG

De in 2004 opgerichte stichting heeft als doel het verlenen van financiële steun aan Teylers Museum voor uitbreiding van de tekeningencollectie. Het kapitaal van de stichting is bijeengebracht door de heer Matthijs de Clercq.

Binnen het Teylers Museum Vrienden Fonds is al enkele jaren een reserve Fonds Matthijs de Clercq aangehouden, aangezien Matthijs de Clercq zijn schenkingen de afgelopen jaren in de VS via het Amerikaanse Teylers Museum Friends Fund (geadministreerd door de Netherland America Foundation) deed.

Overeenkomstig de wens van Matthijs de Clercq is het batig saldo van de stichting toegevoegd aan de reserve binnen het Teylers Museum Vrienden Fonds en de stichting is opgeheven. Op 16 december 2016 is de stichting formeel overgegaan tot een Fonds op Naam, geoormerkt binnen het Teylers Museum Vrienden Fonds.

Het bestuur was in 2016 als volgt samengesteld:

Mevrouw drs. M. Scharloo, voorzitter
Dr. M.C. Plomp, bestuurslid
Mr. J.E. Trip, bestuurslid

STICHTING CIRCUSARCHIEF JAAP BEST JAARVERSLAG

De doelstelling van deze stichting is het bewaren, beheren, onderhouden en in stand houden, aanvullen en uitbreiden en voor een breed publiek toegankelijk maken van de verzameling circus-affiches en verwante objecten van Jaap Best. Deze collectie valt niet onder de primaire doelstellingen van Teylers Museum en daarom ontvangt het museum een vergoeding voor het beheer.

Het bestuur heeft in 2016 besloten de verzameling over te dragen aan Bijzondere Collecties van de Universiteit van Amsterdam, waar al een aanzienlijke circuscollectie wordt beheerd, waaronder die van het Theater Instituut Nederland (TIN). Bovendien is er voldoende expertise in huis om de collectie verder te ontwikkelen en te verrijken. In 2017 zal de Universiteit een nieuwe website lanceren waarin de collectie van Jaap Best te zien zal zijn samen met andere circuscollecties.

In juli 2016 is de collectie naar Amsterdam verhuisd. Het kapitaal van de stichting, afkomstig uit een legaat van mevrouw Rietje Best, is als Fonds op Naam bij het Amsterdams Universiteitsfonds ondergebracht, waarmee het beheer en de verdere ontsluiting van de collectie kan worden zeker gesteld. Op 5 oktober 2016 werd deze overdracht officieel bekrachtigd in het gebouw van Bijzondere Collecties te Amsterdam.

Nadat geconstateerd was dat er geen batig saldo meer was, is de Stichting Circusarchief Jaap Best opgeheven. De komende vijf jaar zal er minstens een keer per jaar contact zijn tussen de voormalige leden van het bestuur en de vertegenwoordigers van Bijzondere Collecties.

Het bestuur kwam in 2016 drie keer bijeen en was als volgt samengesteld:

Mevrouw drs. M. Scharloo, voorzitter
B.C. Sliggers
Mr. H.J. Voogd, penningmeester
D.H. Vrieling

Het aantal FTE's in dienst van het museum was gemiddeld 40,9 (74 personen). Wanneer de grote groep vrijwilligers en rondleiders wordt meegerekend, zijn er circa 174 personen werkzaam in het museum. Het ziekteverzuim in 2016 was 8,5% tegenover 8,0% in 2015. Het percentage is relatief hoog vanwege enkele langdurige ziektegevallen. Er was geen arbeids-gebonden verzuim.

In 2016 waren de volgende personen werkzaam in Teylers Museum:

Bestuur & directie

Mevr. drs. M. Scharloo, Directeur / Bestuurder

Managementteam

Drs. M.A.E. Hommel, hoofd Publiekszaken
 Dr. M.C. Plomp, hoofdconservator Kunstverzamelingen
 Mevr. drs. T. van der Spek, hoofdconservator Wetenschap
 Mevr. W. Wijngaards, zakelijk leider / plv. directeur

Partners & Begunstigers

Mevr. drs. M.Th. Naber, hoofd Partners & Begunstigers
 Mevr. B. Peeters MA, medewerker Partners & Begunstigers

Afdeling Publiekszaken

J. Blijleven, medewerker Digitalisering
 Mevr. F.M. Budding MA, medewerker Communicatie & Marketing
 Mevr. G.F. Doorlag, medewerker Publiekszaken
 Mevr. N. Fikkers MA, medewerker Publiekszaken (tot 15 januari)
 Mevr. A. Iking, projectmanager Pieter Teylers Huis & Lorentz Lab
 Mevr. drs. F.E. Kroon, medewerker Educatie
 Mevr. N. Mørcks, medewerker Onderwijsrelaties
 Mevr. F. Pansters MA, medewerker Digitalisering / Online Media
 A.E. Pelt, medewerker Tentoonstellingen
 N.H. Vennik, medewerker Technische Dienst
 M. Zegel, fotograaf

Afdeling Kunst

T. van Druten MA, conservator Tentoonstellingen
 Mevr. R.E. van Gulik, hoofd Papierrestauratieatelier
 Drs. G. J. Janse, tentoonstellingsconservator (tot april)
 Mevr. N.E. Kersten-Pampiglione, medewerker Papierrestauratieatelier
 E.M. Koek, medewerker Papierrestauratieatelier
 Mevr. C.S. Langedijk, medewerker Collectie
 Drs. J.E.L. Pelsdonk, conservator Numismatisch Kabinet
 Drs. C. Baron van Tuyll van Serooskerken, honorair conservator

Afdeling Wetenschap

Mevr. drs. M.M. van Hoeken, medewerker Bibliotheek
 J.W. Pette, restaurator Fysisch Kabinet (freelance)
 Dr. A.S. Schulp, honorair conservator Paleontologie
 Mr. H.J. Voogd, hoofd Collectiebeheer

Afdeling Bedrijfsvoering

Mevr. J. Akkerman, hoofd Financiële Administratie en Commerciële Zaken
 Mevr. P. Booms-Uijlenbroek, medewerker Kassa
 Mevr. drs. R.E. Compagner, medewerker Personeelsadministratie en Commerciële Zaken (tot 1 november)
 Mevr. M. Dronkert, assistent Winkel
 Mevr. C.A.W. Dumont, archivaris (vanaf 1 mei)
 Mevr. M. van den Dungen, medewerker Financiële Administratie en Commerciële Zaken (vanaf 1 januari)
 C. Keur, hoofd Huisvesting en Onderhoud (vanaf 1 september)
 Drs. R. van Koetsveld, Internationale Tentoonstellingen (freelance per 17 maart)
 Mevr. G.W.S. de Koning-Pater, huismeester en coördinator Winkel
 R.P.J. Koot, hoofd Gebouwen (tot 1 april)
 Mevr. C. Maartens-Bosch, medewerker Kassa
 Mevr. F. Mazouz, medewerker Kassa (tot 1 oktober)
 Drs. W. Meyboom, systeembeheerder
 Mevr. A. Planting-Haringsma, medewerker Huishoudelijke Dienst
 P.J. Rietveld, medewerker Financiële Administratie en Commerciële Zaken
 Mevr. H. van Velzen, medewerker Personeelszaken
 B.N. Wolff, medewerker Gebouwen
 Mevr. L. Ijpelaar MA, officemanager

Beveiliging & Facilitaire Zaken

J.G.P. Janssens, hoofd Beveiliging en Facilitaire Zaken
 Mevr. W. Jansen, medewerker Beveiliging
 W. de Jong, medewerker Beveiliging
 E.N. van Katswaarde, medewerker Beveiliging
 F.M. Loerakker, medewerker Beveiliging
 H. Menecur, medewerker Beveiliging
 Mevr. F. Mazouz, medewerker Beveiliging (per 1 oktober)
 E.M. Mulder, medewerker Beveiliging
 F.C.I. Rijkens, medewerker Beveiliging
 Mevr. V.E.M. Schoots, medewerker Beveiliging
 Mevr. D. Smakman, medewerker Beveiliging
 J.C.F. Veldkamp, medewerker Beveiliging
 Mevr. I.Y. Zoodsma, medewerker Beveiliging (tot 26 oktober)

Oproepkrachten

W.W. van den Akker, medewerker Lab
 Mevr. S. Almelo, medewerker Lab
 Mevr. J. Bartelink, medewerker Lab (tot 1 oktober)
 M. Bartelink, medewerker Lab (tot 1 oktober)
 Mevr. S.M. Blokland, medewerker

Publiekszaken

E. Dubbeldam, medewerker Lab
 Mevr. J. Eising, medewerker Beveiliging (tot 31 januari)
 Mevr. A. Kolenberg, medewerker Beveiliging (tot 31 januari)
 Mevr. C. van de Nes, medewerker Beveiliging (tot 31 januari)
 Mevr. J. Noteboom, medewerker Beveiliging (tot 31 januari)
 Mevr. R. Nuijens, medewerker Beveiliging (tot 31 januari)
 Mevr. A. Rooijmans, medewerker Beveiliging (tot 31 januari)
 Mevr. T. Smeenk, medewerker Lab
 Mevr. B. Stokkers, medewerker Lab
 Mevr. T. Visser, medewerker Beveiliging (tot 31 januari)
 N. Voogd, medewerker Lab
 P. Wilmering, medewerker Lab

Vrijwilligers

J. van den Assem, medewerker Publiekszaken
 Mevr. I. de Boer-Kleinman, medewerker Kunst & Vliegwerk
 E. Fens, medewerker Restauratie-atelier & Wetenschappelijke Collecties & Bibliotheek
 H. Franse, medewerker Archief, Wetenschappelijke Collecties & Bibliotheek & Winkel
 Prof. Dr. D. den Hengst, medewerker Wetenschappelijke Collecties
 Mevr. J. van Keulen, medewerker Kunst & Vliegwerk
 W. Koops, medewerker Publiekszaken
 I.J.F. Kroon van Diest, medewerker Kunst & Vliegwerk
 Mevr. E. de Kuyper, medewerker Fysisch Kabinet
 Mevr. J. Langedijk, medewerker Kunst & Vliegwerk & Winkel
 Mevr. G. Negenborn, medewerker Kunst & Vliegwerk
 Drs. I. Nieuwland, medewerker Wetenschappelijke Collecties
 Mevr. J. van Ommeren, medewerker Kunst & Vliegwerk
 Mevr. A.A.P. Poutsma, medewerker Bibliotheek Kunstverzamelingen & Publiekszaken
 R. Roetman, medewerker Kunst & Vliegwerk
 H. Scheffer, medewerker Publiekszaken
 Mevr. C. Schoonhoven-Eschbach, medewerker Bibliotheek Kunstverzamelingen
 J. Slikker, medewerker Wetenschappelijke Collecties
 Mr. J. Stobbe, medewerker Wetenschappelijke Collecties
 Mevr. H. Wessels, medewerker Kunst & Vliegwerk
 Mevr. M. Weustink, medewerker Kunst & Vliegwerk
 Mevr. L. Willems, medewerker Wetenschappelijke Collecties (vanaf 1 april) & Publiekszaken

Vrijwilligers Winkel

Mevr. A. Anspach, medewerker Winkel
 G. Barreveld, medewerker Winkel (vanaf september)
 Mevr. H. van Beek, medewerker Winkel (vanaf september)
 Mevr. E. Blom, medewerker Winkel

BIJLAGEN

Mevr. C.H. Borkent, medewerker Winkel
 P. Broekman, medewerker Winkel
 Mevr. I. Deenik-de Ru, medewerker Winkel
 Mevr. H.M. Dutilh-von Schmidt Seidlitz, medewerker Winkel
 Mevr. J. Emerson, medewerker Winkel
 Mevr. L. Gebing, medewerker Winkel
 Mevr. A. Groen, medewerker Winkel
 Mevr. C. Hoeve, medewerker Winkel (tot 1 februari)
 Mevr. M. de Jong, medewerker Winkel (tot 1 september)
 Mevr. J. van Keulen, medewerker Winkel
 Mevr. J. van Keulen, medewerker Winkel (vanaf september)
 Mevr. B. van der Klooster, medewerker Winkel
 F. Knot, medewerker Winkel (tot 1 juli 2016)
 Mevr. E. Kuiper, medewerker Winkel
 Mevr. S. Loedeman, medewerker Winkel
 Mevr. H.M. de Lugt, medewerker Winkel
 Mevr. D. Magis, medewerker Winkel
 Mevr. W. Mol, medewerker Winkel
 Mevr. D. Mol-Blinxma, medewerker Winkel
 Mevr. P. Muller, medewerker Winkel
 P. Nijenhuis, medewerker Winkel (vanaf september)
 Mevr. W. Odekerken-Montfoort, medewerker Winkel
 Mevr. P. Peterse, medewerker Winkel
 R. Roetman, medewerker Winkel
 Mevr. M. Schellart, medewerker Winkel
 Mevr. L. Schornagel, medewerker Winkel
 Mevr. L. Schumm-Tensen, medewerker Winkel
 Mevr. M. Sikkens-van Hasselt, medewerker Winkel
 Mevr. J. Stemp, medewerker Winkel (tot 31 december)
 Mevr. H. Stuart (vanaf september)
 T. Voet, medewerker Winkel
 Mevr. M. Wolff, Medewerker Winkel (vanaf augustus)

Stagiaires

Mevr. A. Bruggeman, medewerker Publiekszaken (vanaf 25 januari tot 21 mei)
 Mevr. A. Dingemans, medewerker Publiekszaken (vanaf 14 november)
 D. Heyselbergs, medewerker Kunstverzamelingen (vanaf 1 februari tot 2 mei)
 T. Houtekamer, medewerker Wetenschappelijke Collecties (vanaf 12 september)
 A. van Geijlsweijk, medewerker Beveiliging (vanaf 18 april)
 Mevr. C. Verdaadsdonk, medewerker Kunstverzamelingen (vanaf 8 januari tot 1 mei)
 K. Vos, medewerker Kunstverzamelingen (vanaf 17 oktober)
 T. de Zeeuw, medewerker Wetenschappelijke Collecties (tot 15 juni)

Rondleiders & museumdocenten

A.J.Q. Alkemade
 P. Bakker (tot 31 december)
 Mevr. M. de Boer
 P.M. Broekens
 Mevr. M. de Bruin
 B.C. Caron
 P. van Graafeiland
 Mevr. G. Franceschini
 Mevr. B. van Heurn
 Mevr. E. Hoekstra
 Mevr. L. 't Hooft-van der Linden
 Mevr. A. Hoogland-Snackers
 Mevr. A. Kodde-van Marle
 M. Landsberg (vanaf 15 maart)
 Mevr. E. Launspach
 K. van der Lee
 Mevr. drs. D.B. Lentz
 R. Middelburg
 Mevr. A.M.E. Nibbering, docent Kunst & Vliegwerk
 Mevr. L. Oostdam, docent Kunst & Vliegwerk
 Mevr. M.M. Ram
 Mevr. R. Roëbbers
 Mevr. A. Schreuder
 Mevr. T. Sengers (vanaf 1 september)
 H. Siebenga
 B. Vernooy
 C. Vlot (per 1 oktober)
 Mevr. drs. A. Wilhelmus-Koning
 R.M Witteveen (vanaf 1 juni)
 Mevr. P. Woudsma, docent Kunst & Vliegwerk

Ondernemingsraad

Conform de CAO heeft Teylers Museum een Ondernemingsraad, die een belangrijke rol vervult in de organisatie om mee te denken over de toekomst en om knelpunten te helpen signaleren en oplossen.

De Ondernemingsraad bracht positief advies uit over het instemmingsverzoek voor het gebruik van het format voor het beschrijven van de functies en waarderingen, zoals beschreven staat in het referentie-handboek van de Museum CAO.

De volgende onderwerpen hadden in 2016 de aandacht van de OR: de financiële zaken (jaarrekening 2015, prognoses, nieuwe Erfgoedwet, laatste ontwikkelingen op financieel gebied), de restauratie van het Lorentz Lab en Pieter Teylers Huis, de Erfgoedinspectie, en ICT. Op het gebied van personele zaken werden de inzage van het nieuwe ORBA handboek, de functioneringsgesprekken op de afdeling beveiliging, de werkdruk, het opleidings- en ontwikkelingsplan en de functieomschrijvingen besproken. Het BHV/CHV-plan stond structureel op de agenda.

Het overleg met de directie vond 4 maal plaats, de raad vergaderde zes keer, en er werd één keer met de voorzitter van de Raad van Toezicht vergaderd.

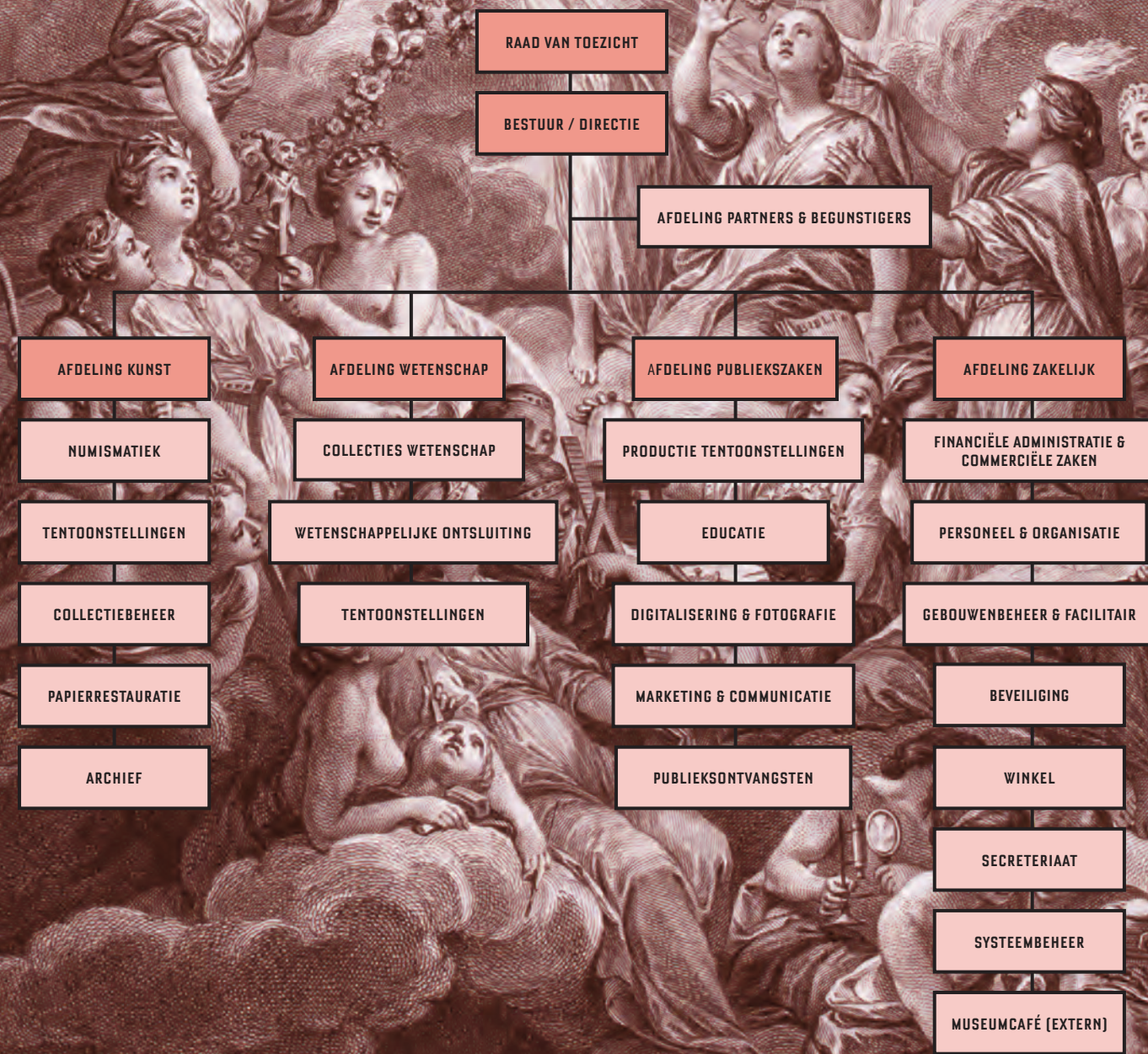
Op 13 juni vond de achterbanraadpleging plaats, waarin de telefooncentrale, de werkdruk, het ORBA handboek, de functioneringsgesprekken, de telefoon- en internetvergoeding, de invoering van de functie van kassamedewerkers, het beleid bij openingen van tentoonstellingen, de vakantieregeling, de wijziging van openingsuren, het personeelsbeleid, het vrijwilligersbeleid, het opleidings- en ontwikkelingsplan, de exploitatiebegroting en het exploitatieplan van Pieter Teylers Huis en het Lorentz Lab werden besproken.

Omdat Eric Mulder per 1 januari 2017 aftrad als OR-lid, werden er verkiezingen uitgeschreven. Er meldde zich 1 kandidaat, die conform artikel 9 van het Reglement van de Ondernemingsraad van Teylers Museum, geacht is te worden gekozen

De OR was in 2016 als volgt samengesteld:

Eric Mulder: voorzitter
 Gerda Doorlag: secretaris
 Nadia Kersten: lid

ORGANOGRAM PER 31 DECEMBER 2016

BIJLAGEN

EXTERNE ACTIVITEITEN EN PUBLICATIES VAN MEDEWERKERS

EXTERNE ACTIVITEITEN

Terry van Druten
Lid adviescommissie beeldende kunst, Prins Bernhard Cultuurfonds
Redactielid tijdschrift *De Negentiende Eeuw*
Bestuurslid sectie musea van de Vereniging van Nederlandse Kunsthistorici
230 jaar tentoonstellen in Teylers Museum, gastcollege Vrije Universiteit Amsterdam, 15 september
Jan Weissenbruch. De Vermeer van de 19de eeuw, lezing RKD, Den Haag, 25 oktober

Robien van Gulik
Bestuurslid sectie Veiligheidszorg en Facilitymanagement van de Nederlandse Museumvereniging
Bestuurslid Nationale Projectgroep Collectie Noodplan
Lid eindexamencommissie van het post-initiële traject van de opleiding Conservatie en Restauratie van Cultureel Erfgoed, Universiteit van Amsterdam
Gastles Collectie Hulpverlening, Hout- en Meubileringscollege Amsterdam, 9 februari

Ewout Koek
Redactielid *Au Courant*, tijdschrift van Restauratoren Nederland
Workshop Boekensteunen maken, Reinwardt Academie Amsterdam, 1 juni

Jan Pelsdonk
Secretaris Sectie Historische Musea bij de Museumvereniging Gedelegeerde voor Nederland bij de International Art Medal Federation FIDEM
Feestrede tijdens de opening van de bijeenkomst ter gelegenheid van het veertig jarig bestaan van de Numismatische Kring Kennemerland, Santpoort, 24 september.
Whodunnit? Hidden hints on medals, lezing tijdens FIDEM-congres, Gent (België), 9 september

Michiel Plomp
Lid Editorial Advisory Board Master Drawings
Bestuurslid Nederlandse Tuinen Stichting
The making of the Leonardo da Vinci tentoonstelling in Teylers Museum in Haarlem, lezing tijdens het symposium ter gelegenheid van het afscheid van Prof.dr. Henk T. van Veen, Doopsgezinde kerk, Oude Boteringestraat 33, Groningen, 9 januari
Artist Collectors: Rembrandt and His Time, lezing tijdens het symposium *Demand for Drawings: Five Centuries of Collecting*, co-presented by the Center for the History of Collecting at The Frick Collection and The Drawing Institute at The Morgan Library, New York, 5 maart

Marjan Scharloo
Bestuurslid Museumvereniging
Bestuurslid Stichting Museumkaart
Lid Raad van Toezicht V-fonds Jurylid Hefboomproject Vlaamse Meesters, Dienst Toerisme Vlaanderen
Lid Editorial Board The Medal
Lid Curatorium Teylers Leerstoelen Universiteit Leiden
Bestuurslid Codarts
Inleiding Pieter Teyler bij Uitreiking Tweede Pieter Teyler van der Hulstprijs, Hogeschool Inholland, 1 juni
Lezing Teylers Museum, Ontmoetingskerk Schalkwijk, Haarlem, 27 juli

Herman Voogd
Lid Raad van Toezicht Patronaat, Haarlem

Wieske Wijngaards
Waarnemend Penningmeester Beheerstichting Automatisering Cultureel Haarlem
Voorzitter Stichting Cultuurhuis Abcoude

PUBLICATIES

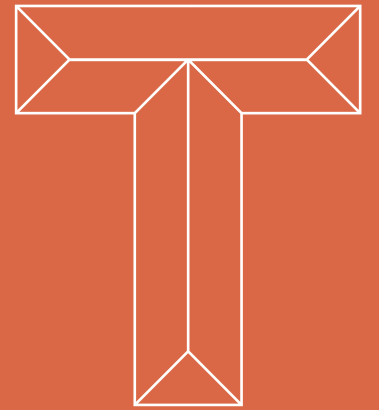
Terry van Druten
Redactie en artikel in: Terry van Druten e.a., *Jan Weissenbruch, tent.cat.* Haarlem (Teylers Museum) 2016
Redactie: Hans den Hartog Jager, Marjan Scharloo, *Kunst aan het Spaarne. De schenking van Bart Spoorenberg aan Teylers Museum*, Haarlem 2016

Jan Pelsdonk
‘Steengoed en vol met goud: de schatvondst Loosdrecht 1941’ in: *Archeologica Naerdincklant 2* (2016) 14-18
‘Engelse leeuwen in Gelre’ in: *De Beeldenaar 40* (2016) 228-236
‘Dutch medals: history and future / Hollantilaiset mitalit: historia ja tulevaisuus / Holländska medaljer: historia och framtid’ in: *Mitalitaiteen Vuosikirja 2015* (Tampere 2016) 16-27, 82
‘Verzamelgeschiedenis met valkuilen’ in: *Historisch Tijdschrift Holland 48* nr 2 (2016) 77-85
‘Anachronisme in penningvorm. De rol van Andeles, Chevalier, Smeltzing en Vestner bij een zeventiende-eeuwse overslag op een achttiende-eeuwse penning’ in: *De Beeldenaar 40* (2016) 86-90
‘Van verboden geld naar slavengeld. Een malacologische aanvulling’ in: *De Beeldenaar 40* (2016) 26-28

Michiel Plomp
Diverse catalogusentrees in: Yvonne Bleyerveld en Ilja Veldman, *The Netherlandish Drawings of the 16th Century in Teylers Museum, Leiden en Haarlem* (2016)
Artikel ‘Watteau en de oude meesters’ en 45 entrees in: *Watteau. Der Zeichner*, Frankfurt en München (2016)

- P. 2 Wybrand Hendriks, *Portret van Pieter Teyler van der Hulst*, 1787
- P. 4 Wybrand Hendriks, *De Ovale Zaal*, ca. 1800
- P. 6/7 Marcus Catesby, *The natural history of Carolina, Florida and the Bahama Islands*, 1754
- P. 15 Caspar Stoll, *De uitlandsche dag- en nagtkapellen*
- P. 16/17 Louis-Gabriel Moreau (1740-1808), *Luchtballon boven Saint-Germain*, ca. 1783
- P. 19 Christian von Mechel, *Beklimming van de Mont Blanc door Prof. De Saussure*, 1787
- P. 20 Charles Laplante (1837-1903) naar Albert Tissandier (1839-1906), *Dood van de luchtreiziger La Mountain*, 1875
- P. 21 Steendrukkerij Morriën & Amand, *De monsterballon van Nadar. Enige bijzonderheden*, 1865
- P. 21 Gerrit Jan Michaëlis, *Kijk! Dat is een uitvinding van boven de wolken*, 1823
- P. 22 Jan Weissenbruch, *De kerk van Saint-Denis te luik*, ca. 1860, Rijksmuseum Amsterdam.
- P. 23 Jan Weissenbruch, *Aan de Lek bij Elshout*, ca. 1854
- P. 24/25 Jan Weissenbruch, *De Grutterstraat in Rhenen*, ca. 1850
- P. 27 Stephanus Hendrik Willem van Trigt, *Ijsvogel*, voor 1897
- P. 29 Sydney Parkinson, *A journal of a voyage to the South seas*, 1784
- P. 31 Pierre-Joseph Redouté, *Les Liliacées*, 1802-1816
- P. 32/33 Gerrit Battem, *Gezicht op een laan leidend naar een landhuis*, ongedateerd
- P. 34 Johann Hieronymus Schroeter, *Selenotopographische Fragmente zur genauern Kenntniss der Mondfläche, ihrer erlittenen Veränderungen und Atmosphäre, sammt den dazu gehörigen Specialcharten und Zeichnungen*, 1791
- P. 36/37 Philips III, koning van Spanje en zijn echtgenote, Margaretha van Oostenrijk
- P. 39 William Hamilton, *Campi Phlegraei: observations on the volcanos of the two Sicilies*, 1776
- P. 40/41 Rinke Nijburg, *Blossom/Birthdayparty*, 2002
- P. 53 & 56 Barent de Bakker, *De Grote Electriseermachine van Martumus van Marum in de Ovale Zaal*, 1800
- Bijlagen:
- P. 57 & 72 Rafaël, *Studie voor twee engelfiguren*, ca. 1517
- P. 70 Titelblad Encyclopédie van Diderot en d'Alembert

TEYLERS

Samenstelling en redactie

Froukje Budding
Michel Hommel
Irene Start

Vertaling

Beverley Jackson,
Michele Hutchison

Art direction

Goed Stel Mensen

Vormgeving

Studio Wesseling

Fotografie

Roy Beusker Fotografie
Merlijn Doornik
In Bloei Fotografie
Martine Goulmy
Monique Kooijmans
Yvonne Kuipers
Maarten Nauw
Hilde de Wolf
Martijn Zegel

Drukwerk

robstolk

© copyright 2016 Teylers Museum

Teylers Museum

Spaarne 16
2011 CH Haarlem

023 516 09 60
info@teylersmuseum.nl
www.teylersmuseum.nl

@Teylers
Facebook.com/TeylersMuseum
Instagram.com/Teylersmuseum

